LEXICON CHYMICUM.

Cùm

Obſcuriorum verborum,

Et

Rerum *Hermeticarum*,

Tum

Phraſium *Paracelſicarum*,

In Scriptis ejus:

Et aliorum *Chymicorum*, paſſim occurrentium, planam explicationem continens.

UNIVERSITY LIBRARY CAMBRIDGE

Per *Gulielmum Johnſonum* Chymicum.

LONDINI,

Excudebat *G. D.* impenſis *Gulielmi Nealand*, apud quem proſtant veſtales ſub Signo *Coronæ*, in vico vulgò vocato Duck-lane, 1657.

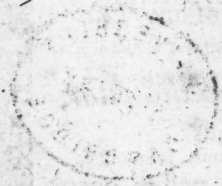

00 III 307

DOCTISSIMO VIRO, FRANCISCO PRUIEAN,

Re medica, & aliis bonis Literis absoluto, Societatis Medicorum Londinensium *Præsidi, & reliquis ejusdem Societatis Collegis ornatissimis hos teneros ingenii sui flosculos,*

Gulielmus Johnsonus, *in Chymica artifex, Dicat dedicatque.*

CUm ob singularem vestram erga me benevolentiam (viri doctissimi) saluti communi, publicæquè utilitati sedulò studentes, officinam *Chymicam*, seorsum in horto Collegii vestri erigendam curavissetis, & me (licet indignum) Artificem vestrum accersivissetis, & hujus ope-

ris peritissimos Collegarum vestrorum Isostates instituissetis, (ut vestris utar verbis) ut medicamenta quanto efficaciora, tanto cautius; quanto difficiliora, tanto diligentius; quanto pretiosiora, tanto sincerius componerentur: non potui non studere, quin totis viribus meis, non solùm gratitudinis erga vos meæ testimonium exhiberem, sed etiam vobis,& publico, rationem aliquam (licet exilem confiteor) villicationis meæ redderem: ad cujus opus prestandum, (mei exilitatis ingenii conscius) in subsidium meum vocavi viros in re medica, & *Chymica* peritissimos, *Basilium Valentinum* Paracelsi Præceptorem, *Theophrastum* Paracelsum, *Martinum Rulandum*, *Johannem Rhenanum*, (cujus definitionibus *Chymicis* etiam usus fuit ipse *Rulandus*) *Gerardum Dornæum*, *Michaelem Toxiten*, *Johannem Baptistam Vanhelmont*,& alios ejusdem ordinis & doctrinæ viros,ex cujus plenis messibus, secundùm meum tenue judicium,exiguum

guum hoc ſpicilegium feci: Inſerui ſolummodo neceſſaria; ſuperflua, confuſa, & malè congeſta, conſulto omiſi, ne quæ in faſciculum intenderem, in farraginem producerem, & has meas exiguas vobis oblationes, tanquam Patronis digniſſimis, dicàt, conſecratque.

Auguſti 12. *Anno ſalutis humanæ*, 1651.

Veſtrûm ſtudioſiſſimus,

Gulielmus Johnſon.

Aperui Spagyrus secreta latentia terræ,
Abdita rimatus viscera ut arte queam:
Primitias vestro consigno gratus amori
Et vobis dico (sit mica grata precor.)
Accipite in gremios hæc grata pignora mentis,
Vt mea pro vobis sint meliora velim:
Sint licet exigua, sunt primæ *messis aristæ,*
Det Deus inceptis vela secunda *meis.*

G. J.

Præfatio ad Lectorem.

NOn possum, non admirari, quòd adversarii Paracelsi, *cùm nihil calumniarum juste habeant, quod illi obtrudant, illum obscure scribere, & verbis excogitatis sua de studio arcana contegere solummodo accusant, uti adversarii de* Iohanne Baptista Vanhelmont, *illum continuè agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana depromere, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palam patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt virum, in seipsos merito retorqueantur. Nec possum non incusare* Wierum *Medicum intuentem* Paracelsum, *ægros suos pene usque ad miracula cu-*

rasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab Oporino Theophrasti Paracelsi *amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiosè torquendo, & siniſtre interpretando incomparabilis illius viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem* Theophrasti, *quàm quæ ad vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda sunt, quàm vel* Oporinus, *vel alii interpretati sunt; quæ* Oporinus *ipse, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cùm* Basilea Argentoratum *unâ navigarent, cum pœnitentia agnovit, uti ipse* Toxites *testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ* Fullerus *noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum scriptoribus de* Paracelso, *vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter* Erasmum Roterodamum, *sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares medicos, &* Paracelsum, *levi intuitu circumspexisset. Sed Epitaphium* Paracelsi,

celsi, *in muro prope* S. Sebastianum, *in nosocomio spectemus, ab Antistite* Salisburgense *erectum. Habet hæc verba, Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelsus, *Insignis medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropisin, aliáque insanabilia, corporis contagia, mirifica arte sustulit, & bona sua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit.* Anno Dom. 1541. *die* Septembris, 24. *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelso *hoc tempore sufficiant. Si obscurior est* Paracelsus, *& ejus scripta magis intricata sunt, quàm exilis valeant assequi ingenio, ut fateri cogantur, illorum insciticæ tribuendum est, alioqui ea non dicerent obscura, & non intelligibilia. Et reprehensio de rebus non intellectis acritas & soliditas dici possit. Nec est Doctrina* Paracelsi *repudianda, quia* Græcorum *& infidelium Scholis non arridet. Non enim magis assentiendum est* Græcorum *figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui soli Christiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei suffultam, quàm* Græcorum *tenebras*

sequamur. Illius gloriam sectantur, sed recta non quaritant via.

Quicquid præclarum est vendit Deus omne labore.

Si Paracelsum *vincere contendent ejus adversarii, non hominum præsertim infidelium authoritatibus id faciant, sed Scripturarum Dei, quibus vera Philosophia innititur. Nec* Paracelso *assentimur, uti viro doctissimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *sed magis amica Veritas. Nec temere legendus est* Paracelsus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi nisi Sacerdotibus, sic* Paracelsi *abditis, nisi doctis & probis viris nemini datur admissio. Qui hæc paucula abstrusa collecta, seriè & sedulò legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra sunt, quibus involuta & implicata est rei veritas signatæ, ut falernum in uva, & aurum in scoria. Mea propria non esse fateor, modò per me in fasciculum reducta, & digesta, ut ad*

persi-

perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei ſtimulentur. Oportet diſcentem docenti credere; habetis Doctores ipſos inſtruentes, me ſolummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro veſtro commodo ſuſcepi, mihi non vertatur in vitium, ſed in gratiam, in cujus ſpe

Veſtrûm ſtudioſus acquieſca.

G. J.

In

In Librum.

Tecta ſub obſcuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelſus* opem:
Hic facili monſtrata via, reſerantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modò, nunc prompta, & lucida cernes,
Quo melius ſtudiis mens foret apta tuis.
Hunc lege faſciculum, brevis eſt, tamen ardua monſtrat,
Inſtar multorum ſit liber iſte tibi.

N. H.

LEXI-

LEXICON CHYMICUM.

A.

Alces, ab ἀλκη, fortitudine, magna Beſtia: animal eſt gregarium, biſulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus eſt, natura timidum, morbo commitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus ſpeciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, ſed Maris ſolum; nec pulli, ſed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter feſtum aſſumptionis Mariæ & nativitatis ejuſdem.) Plus etiam unguibus poſterioribus, quàm anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii ſiniſtro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præſcindendas eſſe. *Andre*, Baec. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in doſi à ſcrupl. ſs. ad ſcrupl. i. cum vehiculo ſpecifico.

Ungula ſpecifica virtute celebratur adverſus Epilepſiam,

lepsiam, tum præcavendo, tum curando, idque usu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur scobs, & præparata subjuncte specifica.

Externè includitur particula annulo, & gestatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus est, ita ut palmam respiciat: vel gestato, eidem digito in annulo de industria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulsui, immittitur etiam in aurem, (sinistram) & suspenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignosci, quem gratum suffitu exhibet.

Acte, Ebulus, seu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragæam*, secundùm præscriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad sistendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abesamum, Lutum rotæ.

Abesum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Est exaltatio crebris infusionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Estque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Est abstractio per partem superiorem. Perficitur variis modis in siccis quę lenius adhærent, detersio fieri potest per Leporinum pedem, & similia: Quædam pennâ, cultello, spathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus astricto panno, vel scopis setaceis, ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Est Sulphur.

Abesi, Idem quod Rebis. Nempe ultima ciborum materia.

Achabi, Est aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Est Sal.

Acartum, Est Minium.

Acaid, Est acetum, vel acetosum.

Achamech, Est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.

Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Aranearum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse à natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin.*

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Cristallo translucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Cenchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis: *hic* frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissulret, incudésq; ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum siseleos.

Adamantes, Expetuntur à sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipuè in *Capadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur; vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima,

ut

ut possit videri lacustre quasi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie nisi fallor, balla marinum vocant.

Dioscor. & *Plin.* *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adehem est, *Alholonec*, Est Lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi, vel *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados, Est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram, Est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adsamar, est Lotium.

Aër, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum, est album.

Acetum de fæcibus *aceti* distillatum, est acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit à Cristallis fæcum aceti distillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius, & digere in fimo, tandem distilla: & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est Acetum radicatum.

Acordina, est Tuthia *Inda*.

Acortinus, est Lupinus.

Acureb, est vitrum.

Acuſto, est nitrum.

Alaurat, est sal nitrum.

Acetum, Philosophorum est aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla solvi perhibent, hydor sophorum.

Acetum, radicale est acetum distillatum ex sua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua solvens.

Adamita, est Tartari quædam species.

Adech, est interior & invisibilis homo noster, qui singulorum exemplaria præfigurat in animo nostro, quæ manibus suis postea fingit ac imitatur: exterior iste homo noster visibilis, uterque juxta suam naturam operatur, invisibilis invisibilia, sensibilis ea quæ sub sensum cadunt, sub eadem forma tamen.

Æs, seu *Cuprum*, à Chymistis Veneri tribuitur, est corpus metallicum lucidum, rubedine fusca participans ignibile & fusibile.

Est quasi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymistæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubro, non claro, & ex tali sulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis cõiens cum generosa matre id est cum argento vivo bonæ substantiæ, generat æs, filium tam lividum fuscæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in æreariis metallis & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, Marchasita, item ex aliis speciebus, ut ex lapide fissili Islebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chrysocolla & cærulco, ut aurum.

Æs,

Æs, non ſemper cuprum denotat, ſed quandoq; aurum vel argentum a natura ſine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per ſe generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modò ex aliis arte humana ſeparatis. Primò natũ in *Galilea*, ſed in parva quantitate. Noſtris temporibus viſum eſt ſimile, ſed rarò, nec niſi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis ſubterraneus, inviſibilis & ſulphureus, qui lapides ſub montibus adurit in carbones gagati perſimiles, reſina & bitumine quodammodo pleni ſunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præſertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum ſe præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipſum habet, item in regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres cauſam ejuſmodi flagrationis admirati, nec valentes eam poſt multam indaginem reddere, tandem eo deſperationis deveneruntut inter celeberrimos Philoſophos, Phyſicos, atq; Medicos, Empedocles unus in medias Æthnę flammas devorandum ſeſe conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Cajus Plinius* ejuſdem ignis fumo ſeſe non aliter ſuffocandum exhibuit. O veſana hominũ ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores ſuſtinuiſſe ut nihil ſcirent, præter ea quę damnoſam mortem inferunt, exiſtimantes, ſatiùs eſſe non vivere, quàm non ſcire, quę tamen non ignorabunt eſſe tranſitoria. Mulierculę quidem abſoluta coquina, prunas ardentes in ollã norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modũ prorſus emoritur & ſuffocatur ignis, qui niſi per aërem, & in ipſo vivit. Si tamen priuſquam extinctus ſit omnis, ut vel ſcintilla ſuperſit, facto ſpiraculo reviviſcit, ac in priſtinũ ſtatum redit. Non ſecus de

æthneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continentur. Verùm non caret suis spiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessùm est. Videte quæso quàm aniles causæ Philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracelsum interpretatus sui libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantùm loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrantes, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species Vitrioli Colchitis, Misii, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris. 5. Excuditur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs est duplex. 1. Purum, quod in crariis metallinis, & argentariis reperitur; quod sine excoctione tale est, venulæ implicatæ interdù cernuntur, interdum totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, marchasita; item ex aliis speciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex non-

nonnullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chrysocolla, & æruleo etiam ut aurum.

Æs ustum nostro tempore, fit ex ipso ære cremato, sulphure & sale. Laudatur potissimum Memphiticum, & Cypriacum à *Dioſc.* Astringit, siccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt impedimento in ulceribus.

Æs ustum, est Crocus Veneris. *Par. l. 5.* de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, est corpus imperfectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mercurius, pulvis solis, caput corviæs nostrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbeum nostrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arsenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, sanguis, *&c.*

Æris, vel Cupri species 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit æruginem æris in 65. species à pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est
- 1. Rasile est, 1. Nativum in Metallis Cipriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: hæc pauca sed optima, & reperitur in fodinis æratiis.
- 2. Scissile
  - 2. Factitium fit in superficie æris, & est triplex,
    - 1. Rasile quia raditur.
    - 2. Vermiculare à scoli erme, quæ in vermiculatem crescit.
    - 3. Aurifabrorũ quę est factitia Chrysocolla.
  - 1. Nativum quod est vera Chrysocolla, id est glutinum auri.
  - 2. Factitium, Aurifabrorum, viride, rasile, Chrysocolla fictitia.

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus. cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteschanus, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi aër continetur: qui plura scire desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21. 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformae, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrangi, est Minium.

Affidra, & *Almas*, est Ceruſa.

Afrob, est plumbum nostrum.

Alahabar, *alchenor*, *alastrob*, *alomba*, *agar*, *algis*, *algerit*, est Calx.

Ahusal, est arsenicum sulphur. *Akibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alasor, est sal alkali.

Alaran,

Alatan, est lythargirium plumbi.

Ahenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejusdemque fere latitudinis cusum: Hujus fastigio cooperculum sequentem in modum formatum, illiusve limites ritè claudens imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inservire debet) ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere possit. A latere verò alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida suffunditur, & defectus expiratę aquę suppletur, perforatur. Usus hujus aheni cum operculi in balneis frequentissimus est.

Akon, Cos, est lapis quo cultri acuuntur aliáque instrumenta. Hujus variæ sunt species, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis est quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabastrites, est lapis ex speciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus sunt tres species.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, proptrea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem representat, & hanc speciem propriè intelligit *Dioscorides*, cum inquit, *Alabastrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut resina discutit.

Alasalet, est Armoniacum.

Alartar, est æs ustum.

Albanum, est sal urinæ.

Albor, est urina.

Alborea, est Mercurius.

Albaras, eſt Arſenicum.

Alberich, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia de qua fit in cauſtum.

Albot, eſt crucibulus.

Albotar, *alfidas*, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, eſt Sulphur.

Alchitiram, eſt ole. Juniperi, pix liquida, arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitran, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, eſt Acetum.

Alcohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.

Alcone, eſt Aurichalcum.

Alcor, eſt æs uſtum quaſi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.

Alcore, eſt quidã lapis, habens folia ſimilia argento.

Alcubd, *Alumbair*, eſt butyrum crudum.

Alech, eſt vitriolum.

Alecharith, eſt Mercurius.

Alechil, eſt tripes.

Alectoria, eſt gemma criſtallo ſimilis, vel aquæ limpidæ. Præ ſe fert cryſtallinam ſpeciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut

Albertus

Albertus vult galli caſtrati ; poſt quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicoſos ſe portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crótonienſem in certaminibus fuiſſe invictum. Conciliat gratiam puellis, & reſtringuit ſitim.

Alefantes, eſt flos Solis.

Alembic, eſt Mercurius.

Liquor *Alcaheſt* Paracelſi, omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc ajunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Liquor *Alcaheſt*, eſt magnæ virtutis, ad præſervandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis ſuperfluitas vini à vino ſeparatur, ita ut accenſum ardeat, donec totum conſumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelſi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud eſt, quam purior & mundior ſubſtantia ab impura ſeparata; ut *Alcool* Antimonii Paracelſo nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur piſtillo & mortario, ſed etiam in volatilem ſuam ſubſtantiam, à ſuo naturali colore non immutatam. Idque ſolo ignis & caloris beneficio regimineque fieri neceſſe eſt, ut poſtquam vulgariter contritum fuerit, Philoſophicè tandem alteratur ſublimationibus, quæ piſtilla ſunt Philoſo. & mortaria. Docet alio loco hanc ſublimationem fieri debere ſine omni capite mortuo. Conſtat itaque nihil fæcum affuiſſe ante ſublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non poſſunt, qui à vulgari

tritione antimonium ſublimant in fuliginem album.

Sed ejuſmodi ſublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liqueſcat, aſcendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, eſt capitellum, quod vaſis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* roſtratus, eſt qui humores reſolutos per canalem aut roſtrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius Cœcus, hoc eſt ſine roſtro ſublimationibus inſerviens. Hic in ſublimationibus nonnunquam in vertice perforatus eſt, aliquantulum, humores aſcendentes emittens.

Alcaheſt, vel *alshaheſt*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt eſſe tartarum, mens tamen autoris facilè deprehēditur à præparationis ejus deſcriptione.

Alchimia, eſt impuri ſeparatio à puriore ſubſtantia.

Alcol, aliquando ſcriptum *alcool*, vel *alcohol*, eſt pulvis in minutiſſimū pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui reſtringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam.

Alcol, vini eſt, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, eſt idem quod ſulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, eſt ſulphur vivum.

Alcoſol, (vel ut nonnulli volunt) *alcoſol*, eſt ſtibium ſive antimonium: Item *alcimad*, eſt ſtibium.

Alandahal, eſt colocinthis.

Alembroth eſt ſal mercurii, vel ſal Philoſophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, eſt ſal tartari & magiſterium magiſtrorum.

Almizadir, eſt viride æris.

Alteyplumbi, eſt materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Alinſar,

Alusar, est Manna.

Amalgama, est impastatio auri, argenti, vel alterius cujusque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, est lapis alumini sciffili vel plumoso natura conditioneque similis, igne non uritur, quapropter & salamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Amnis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali*.

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liquescit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anachithron*, species est salis, quod super petras in modum usneæ albæ & lapideæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falso putarunt antiqui fel esse vitri, cùm sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra saracenica.

Anithos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia essata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradisum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus,

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum, in Physicis verò significant astrales vires, atque Cœlestes, ut sunt, quæ per influentiam, imaginationem, æstimationem, & Phantasiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen, & ad æternam sollicitant.

Anodina, sunt indormitiva medicamenta.

Anodus, est id quod ex nutrimento separatur à renibus.

Anontagius, lapis Philosophicus.

Anima saturni, est Altey, atque dulcedo plumbi suavissima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philosophicus, est mensis communis.

Anotasser, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, est sal Armoniacum.

Alsol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, est sal compositum.

Alexir, est medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Alezaram, est lotura plumbi.

Agallium, est Aquilegium spinosum, resta bovis, sive aratri remora dicta.

Agrestem, significat potum ex pomis vel berberis, siceram, seu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingal*, est flos æris.

Alfacta, est distillatio.

Alfadidam, est scoria ferri.

Alfatida, est Cuprum ustum, vel Laminatura Veneris.

Alfusa, est Tutia.

Algali, est Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeria, *Algerie*, est Calx.

Aligulus,

Aligulus, est Confectio.

Alcafiel, est Antimonium.

Alkalia, est Vas.

Alkale, est oleum Gallinæ.

Alkali, est vitriolum fossile seu fusile calcitura in Aludal.

Alndel, & *Alusel*, est vitrum sublimatorium.

Alkali, est aliis lapillus salis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, dissipatóque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, segregatoq; corpore, essentia formæ hujus lapilli elaboratur. Cùm verò integræ res calcinatæ & diffusæ ad solidam consistentiam reducuntur, ut cùm sal communis solvitur humore, & iterum coagulatur: Item cùm margaritæ calcinantur totæ, solvuntur & coagulantur vicissim magisteria per se sunt, at *Alkali* ex similitudine vocatur.

Alkanum, est æs ustum, vel species aromatica, secundùm quosdam Arsenicum.

Alkant, *Almarkasita*, est Mercurius.

Alkaranum, est Duenec viride. *Duenegs*, est vitriolum.

Alcara, est cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, est Cinis clavellatus.

Alkir, est fumus vel Carbonet.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, est plumbum exquisitum de Minera. Lapis *Lazuli*, Antimonium.

Alcol, est Tartarus. *Theophrastus* sic ait: *Alcol*, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. Sic *Alcol* vini, est aqua ardens rectificata.

Alkofor, est Camphora.

Alkimia, est pulvis de basilisco. *Alchimilla*, est Samiculus.

Allabrot,

Allabrot, est quoddam genus salis confectum.

Alma, est aqua.

Almagra, est bolum Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakist, *Almakauda*, est Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyrius*, est Lythargirium argenti.

Almarcas, est Scoria auri. *Almetas*.

Almartack, est Lytharginus cinis.

Almechafide, est Cuprum.

Almene, est sol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar, *Almisadar*, *Amizadir*, *Asanon*, *Almisadu*, est sal armoniacus præparatus.

Almec, *Allenec*, *Alkalap*, *Alesh*, *Asabum*, *Almiba*, est Stannum.

Aloe, est Epaticum. *Aloe*, *Alepatick*.

Alofil, est pannus quo vas operitur.

Alos, *Alo*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalac*, est Sal.

Alosanthi, est flos salis.

Altamudi, est Cineritium.

Alselat, *Altimar*, *Aycupher*, est æs ustum. *Alzofar*.

Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum.

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, est argentum vivum.

Alshanaca, *Alernet*, *Albimec*, est Auripigmentum.

Altinuraum, est Vitriolum.

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomses*, est Mercurius.

Alusir, est rubedo.

Aluech, *Aluach*, est Jovis corpus purum.

Alumboti, est plumbum ustum.

Alais, *Alafor*, est vas.

Alsech,

Alſech, eſt Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus eſt notum. Variæ ſunt ejus ſpecies. Eſt gemmæ optimum. Et eſt Mercurius, quia ſolvit. Eſt Jamenum, Roccum, Sciſſum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuenſium nitrum, Foſſile, Fuſile, Plumoſum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Uſtum, Liparinum, *&c.* Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & foſſibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. 4. Perſcriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag.* 33. ad 36. diverſa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando*, *pag.* 72. ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes *lib.* 7. de Natura rerum, *pag.* 451. Para.

Aluminis diverſi præparatio varia, *lib.* 4. de præparationibus, *pag.* 656. 657. ad ulcera putrida, paralyſin, alvi profluvium, *&c.*

Ales crudum, ſunt guttulæ cadentes ſæpe in nocte Menſe *Iunio.*

Alunibur, eſt Luna.

Alunſel, eſt Stilla.

Aluſen, eſt Sulphurata.

Alzemafor, eſt Cynobrium.

Alzilat, eſt pondus trium granorum.

Amalgamatio, eſt calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non ſemper ad finem calcis contendamus, eo modo, ſatiſq; eſt, ita metallū ſolutum eſſe, ut duci poſſit inſtar pultis, ſeu malagmatis aurifabrorum: tamen corroſio fit per eam in pulverem minutiſſimū, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, eſt Calcinatio Metalli per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum ſex, novem, aut

duodecim

duodecim argenti vivi partibus commiſcetur, & coadunatur, ut fiat maſſa undique ſui ſimilis, atque ita metallum diſcontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem ſuper igne lento abluto, metallum inſtar tenuis calcis relinquitur.

Amandivus Lapis, eſt gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non eſt gemma contemnenda conſule *Albertum*.

Ambra, eſt Sperma Ceti.

Amene, eſt ſal commune.

Amentum, eſt alumen ſciſſum.

Amethyſtus, eſt gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat ſex ſpecies viliores orientalibus.

Amianthus lapis, naſcitur in *Cypro. Dioſcor.* ſimilis alumini ſciſſo, verùm *Amianthos* proculdubio, eſt alumen noſtrum plumoſum, & hinc æterna candela fieri poſſit: non eſt magnæ virtutis, ſed exiccat: refer ad *pag.* 120.

Aſbeſtos, eſt coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cùm ſemel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cùm ſit unctuoſus & humidus.

Amogabriel, eſt Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anfir-filius, Mercurius.

Anfiratro-ſpiritus, Sal,

Anatron, id eſt *Amatron*, eſt ſal nitri.
Anatron, eſt fæx vitri.
Anatron, eſt Baurac.
Anatron, eſt ſagimen vitri.
Anatron, eſt ſpuma vitri.
} Synonima.

Ancora, eſt Calx.

Andarac, eſt Auripigmentum rubeum.

Anfuka, eſt Coagulum.

Anhelitus, eſt fumus, alibi, fimus equinus. *An-*

Antonii ſancti ignis, eſt inflammatio naturalis.

Annora, eſt calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, propriè eſt Roſmarinus: ſed ad metalla tranſlatum, quintam eſſentiam, ſive Elixir auri ſignificat. Interdum medicinam extractam ex *Berillis*, à corpore ſuo, *Par.*

Athonor, eſt furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, eſt Borax.

Antimonium, *Athofol*, eſt lapis de vena plumbi. Marchaſita Saturnii, Magenſia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyrice præparatum, eſt Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum ſui veneni. *Bas Val.* 14.

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ eſt virtutis & energiæ, ut lapidem ferè philoſophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in tranſmutatione metallorum. *Bas. Val.* 15.

Bas. Val. Concludit tanta eſſe ſecreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax eſſe poſſit ea ipſa omnia inveſtigare, quò enim magis inveſtigamus, eò abſtruſiora, & pretioſiora, inveniuntur. *pag.* 16.

Aphebriock, eſt Sulphur.

Aphrodiſia, eſt ætas Venerea.

Aphronitrum, ſicut ſal, & ſpuma ſalis ſe habent adinvicem, ita ſe habent nitrum, & ſpuma nitri, adinvicem. Eſtque in his ſalis ad nitrum, & è contra nitri ad ſalem. Item ſpumæ ſalis ad ſpumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petræ, vel parietis, (ſicuti ſpuma ſalis) res eſt leviſſima, gleboſa, & friabilis, ſpumoſa, mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos ſpumam nitri, & aphronitrum,

dicimus, & ſpumoſum aphronitrum, quod naſcitur muris & petris Variat ſpuma nitri ſecundum petras, & muros, ubi naſcitur: hujus virtus eſt ſimilis ſali aduſto. Sunt fermè unum aphronitrum, id eſt ſpuma nitri, flos petræ, & flos *Aſiæ* petræ: Sed differunt ſubſtantia paulùm, nam ſi reſolvitur igne, eſt flos petræ *Aſiæ*: Si non reſolvitur, eſt ſpuma nitri noſtri. Jenæ in Thuringis ſpecies pulcherrima aphronitri reperitur ſpecies, quæ reſpondet plurimum flori *Aſiæ* petræ à *Dioſcor.* deſcriptæ.

Aquala, eſt Arſenicum vel Sulphur.

Aquila, eſt aurum guttando.

Aqua Cerebri, eſt aqua Tartari.

Aqua Elſabon, eſt aqua ſolis communis.

Aqua fœtida, eſt aqua Mercurii.

Aqua fortis, eſt quæ ex acribus & corroſivis, certa proportione commiſtis, violentis ignibus diſtillatur, igneam vim in corrodendo validam habens. Validiſſima vocatur ſtygia, quę ſalem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum ſolvatur. Diverſis fiant virtutibus aucta miſtura, ex conſilio, ut ſit certis rebus accomoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt inſtar fortium ex eadem materia, ſed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum eſt, quod nulla tingat niſi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio ſuper fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc ſperma ceti, alii fructum arboris. vel gummi ſub mare creſcentis, alii jecur piſcis, alii ſtercus cujuſdam piſcis, alii ſpumam quandam maris, alii naſci in ſpecie fungorum ſub mare dicunt. Conſule *Serap.* & *Almanſo.*

Aqua holſobon, eſt aqua ſalis panis.

Aqua Lilii, eſt auripigmentum.

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, est sal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, est Sol & Luna soluta, in aqua simulque junctis. Dicitur etiam aqua cœlestina, & Mercurius philosophorum.

Aqua philosophica, nominatur quibusdam acetum sublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæstina, est flos æris, vel viride æris,

Aqua pluvialis, est aqua dulcis.

Aqua rubicunda, *aqua Megi aqua regi*, est aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, est de sale facta.

Aqua Saturnia, est aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ resoluta in lapillis diaphonis, quales sunt aquæ radicaræ acetosæ, *&c.* *Aqua vitri.*

Aqua vitæ est Mercurius: interdum sumitur pro vino distillato, & pro aqua composita ex variis speciebus ex vino distillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, est ejus sublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.

Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag.* 62.

Aqua Cæsaris, aut regis compositio, In *lib.* de *Persicaria*, *pag.* 741.

Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Persicaria*, *pag.* 742.

Aquam salis petræ, & ammoniaci modus faciendi. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.

Aqua stillatitia, est extractum specificum consistentiæ, & divisionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per distillationem productum. Est duplex.

1. *Stillatitia*. Aquæ simpliciter stillatitiæ sunt, quæ mitiores sunt virtute & consistentia dilutiores, distillando simplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius est & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim stillatitia simpliciter, minus ignis habet & plus aquositatis, quã solvens: sed plus ignis, & minus cruditatis quàm phlegma.

2. *Aqua solvens*, distat à stillatitia simpliciter acredine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, &c. à Gebero nomminatur aquæ acutæ, ab allis clavis philosophorum, cujus vim in aliquibus assequitur à tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillitiias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.

Aquarius, est Ferreum.

Aracon, est Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, *Theophrastus* vocat Genistam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, est consolida regalis.

Arbores, est cutis defedario maculosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, est Æs ustum, *aycophes azuphora*.

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis adversi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis, similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Aphorismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua cælestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fæcum vini est, ea quæ fit ex calce fæcum vini, super marmor dissoluta in modum olei Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solùm apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion*, *Dendites*, *Lithodendron*, *Curallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ

multiplicari possit arte Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cujusque rei millesies plus operatur, quàm res ipsa.

Arcaltes, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipsum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus*.

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex Iliaste, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultus, unde singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuiq; suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. Iliastes est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturę dispensator Archeus, indeque res producit omnès in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individua. Quarum quæque singulaſem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gagates & similia.

Aridura,

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Iunio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis, seminum & vitæ directrix & τὸ ἔνοχμον *Hippocratis*, *Vanhelmont.*

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens res ex Iliaste, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit *Ruland.* 2 3. *pag.* 54. qui placet videat.

Arsar, arsag, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur: est metallum proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, sonans. Tinctura ejus albedinis est ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de sulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit super substantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Est quasi filia naturæ præponentis aurum, cœunte argento vivo, & sulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Kulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem, *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2. Rude à Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* à *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymiſtę Mercurium vocant. eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita totali unione, perq, minima, quouſq; humidum fuerit, temperatum à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundùm Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundùm quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, ſic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur. Argentum vivum eſt duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Na-

1. Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus*, *pag.* 7. refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum: inde Lythargyros, lapis argenteus; Lythos, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen*.

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod ſtatim eſt ſuum, quod ſine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale eſt ſine excoctione, quod tale ortu generatum eſt, quod eſt ſui coloris, cui ſemper aliquid ſaxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuiſſimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ ſe fert ſpeciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert ſpeciem, quaſi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ ſe fert ſpeciem arboris, inſtrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat ſe vidiſſe integrum piſcem: Chriſtum crucifixum, cum *D. Maria*, ſerpentem etiam, & ſcorpionem, *&c.* ex puro argento in viſceribus terræ ita formatum. *pag.* 56.

2. Rude à Germanis, variarum ſpecierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, *&c.*

3. Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine à Germanis. Qui plura de argento ſcire deſiderat, legat *Ruland.* à *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymiſtę Mercurium vocant eſt aqua viſcoſa in terræ viſceribus, ſubtilis ſubſtantiæ, albæ terræ, per calorem temperatiſſimum unita tali unione, perq; minima, quouſq; humidum fuerit, temperatum à ſicco, & ſiccum ab humido æqualiter.

Eſtque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philoſophorum ſecundùm Chymiſtas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & ſecundùm quod coit cum patre, & maſculo ſuo ſulphure, cauſat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut fœtus) plus à matre, ſic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum reſolvuntur. Argentum vivum eſt duplex. 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Na-

1. Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificialè quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quàm fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, id officinis vocant concrematum, seu sublimatum à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag. 68.* ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus, pag. 7.* refert 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum: inde Lythargyros, lapis argenteus; Lythos, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen*.

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Aſamar, eſt viride æris. *Aſingar*, vel *Aſugar*.

Aſeb, *aſep*, eſt alumen, res eſt metallica, ſeu vena teræ quæ habet mediam ſubſtantiam inter calcanthum & ſal, & reperitur in fodinis. Eſtque Salſugo quaſi terræ *Plin. lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc eſt terræ exundantis natura: corrivatum hyeme æſtivis ſolibus maturatur.

Eſtque vena quaſi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem tranſducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Aſed, eſt Leo.

Aſdenigi, eſt Æmatites. *Azedegim*.

Aſenec, eſt Sol.

Aſmaga, eſt permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Aſoper, eſt Fuligo.

Aſſeres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam diſſectæ arboris extimi.

Aſubedegi, eſt lapis ſcindens alios lapides.

Atac, eſt rath, vel nitrum.

Atebras, eſt vas ſublimatorium.

Attingat, eſt flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, eſt Capſula terrea.

Atureb, eſt vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, eſt teſtæ ovorum.

Auraric, *azoch*, *azog*, *azet*, *Beſec*, eſt Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in teram propter nutrimenta deſcendit, unde nutrix omnium eſt terra.

Auripigmentum, eſt Arſenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti ſolent. Eſt cruſtoſum aureo colore micans; Eſt affini quoddam ſulphuri, ex ſimili materia & odore. Eſtque ſterquilinium terreſtre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per

per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Vide plura, *Kuland. pag.* 87. ad 90. si placet.

Azarnet.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aqua pura, vel lenis,

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azi, est atramentum. *Azec*, est atramentum virde.

Azeg, *azegi*, *azeci*, est vitriolum. *Azuric*, est vitriolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Minium vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *Azimar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal ipsorum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur; qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum ex radicibus herbarum unâ cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascenden-

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipuè tyderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite prosilientia.

Assala dicitur, nux myristica.

Assaliæ, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Asselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua veritur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperosa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland. pag.* 78. ad 80.

Atractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem

artem in ſpeculis, cryſtallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præſagiat: aliorum etiam ritus ob eandem cauſam obſervat.

Aurum potabile, eſt liquor auri ſine corroſivo, quod pauciſſimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad ſalutem.

Aurum vitæ, eſt aurum præcipitatum, & in ſummam rubedinem cinabaris tritæ ſimilitudinem reverberatum præſtantiſſimum quod ex proprio ſuo mercurio fit, ac præcipitatur.

Auſtromantia, alia eſt ſuperſtitio quædam excogitata, ex ventorum obſervationibus, ut quum aſtra ventorum in ſummam, ultra conſuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præſagium homines otioſi magis quàm curioſi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia do medullis etiam ſcripta reperitur, eſt medulla oſſium.

Azoth, eſt argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelſo præſertim eſt, univerſalis & indifferens medicina rerum ſpeciem omnem exuta, & intenſiſſimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generaliſſimam, reliquas omnes medicinas in ſe concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes ſubſtantias, excluſis accidentibus. Hancin enſis pomo concluſam quocunque locorum jerit geſtaſſe ſecum perhibetur.

Atramentum ſutorium, eſt vitriolum, id eſt Calcanthum, *Rul. pag.* 80. ad 86.

Aurum, A Chymiſtis dicitur Sol, & ſoli tribuitur. Eſt corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderoſum, æqualiter in ventre terræ digeſtum, aqua minerali diutiſſimè lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo: & ex ſulphure mundo, fixo, rubeo non adurente.

adu rente. Aurum est subtilissima substantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facilè aurum susçipere, quod proximum sua natura est, ut mater filium susçipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi sulphuris, & puræ rubedins constat, plus tamen habet argenti vivi quàm sulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius delectus, quem semper proponit facere, ad quem semper contendit natura. Est metallum omnium temperatissimum calidum & siccum secundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum est duplex 1. Nativum purum. 2. Coctum.

1. Nativum purum, quod à natura tale est, cujus massas *Hispani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus scintillę quasi adhęrent ad *Saxi* quoddam genus candidissimum voatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piscium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2. Ex terra quadam purpurea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta, ut sit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chrysocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hispanicum*, *Hungaricum* *Germanicum*, certis distant gradibus, plura scias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B. *Baculus*,

B.

Baculus ferreus, est instrumentnm cusum ad sustinenda imposita vasa.

Bayda, est vas super quod distillatur.

Bagedia, est libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam est Libra.

Baiag, est Ceruſa. *Balziam*, est faba.

Balasius, Purpureo seu roseo colore flammescit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant esse Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus fœminea, à virtute maris differat. Pluries compertum est quod exterior pars unius lapidis attestatur balasio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balasium esse domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit: conciliat amicorum discordias, & in humano corpore sanitatem inducit. Et potatus cum aqua sanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus subvenit.

Balitistera, est Terra rubea.

Barach panis, est nitrum salis.

Barcata, est Meatus Ignis.

Barna, est vas vitreatum.

Basura, est semen. *Baul*, est Urina.

Batitura rami, est squama veneris. *Batitura æris*, est squama Metallorum.

Baurac, est sal gemmę, saphirium lythargyrum albificatum, est etiam sal vitri, fæx vitri, spuma vitri, fel vitri: testudo argenti vivi.

Baurac, etiam, est attinchar, quodlibet genus salsuginis.

Bezar, vel *Besar*, Lapis viridis pretiosus.

Bian-

Bianchetunſim pythium, eſt Ceruſa. *Biláden*, eſt Chalybs.

Bitumen, eſt ſulphurea terra, ſuccus pinguis, bituminum varia ſunt genera.

1. Liquidum oleo ſimile petroleum.
2. Liquidum odoratum Saxonicum.
3. Odoratum camphoræ nativæ.
4. Nigrum craſſum quod apicis colore nomen habet, à lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum craſſum è Paleſtina.
5. Foſſile carbonibus ſimile.

Bodid, eſt ovum.

Boſ, eſt Calx viva.

Bolus, eſt Coagulum ſpecificum, quod eſt eſſentiale Chymicum, ut ſit eſſentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam neceſſario antecedit ſolutio) nodum ſegregata, conſtitutaque quomodo ſolent boli eluti in ſpecie fieri, ut ſit eis conſiſtentia, & forma homogenea, qualis eſt bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad eſſentiam parum intereſt.

Ruland. ponit ſex ſpecies, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Peſtem, & Anginam, *pag.* 105.

Bonati, eſt vitreati.

Borades, eſt Limatura.

Borax, eſt Chryſocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, eſt effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capiſtrum auri.

Botamum, eſt plumbum votum.

Botus barbatus, eſt vas ſuper vas, in quo funditur aurum.

Botus

Botus barbatus { Vas fusorium. / Descensorium. / Crucibulum. / Juneo factum ad fandendum.

Bractea, est Cuneus ferreus latus. Laminæ, Solæ.

Brachium, est Cuprum.

Braricia, est Vitrum.

Brase, Carbones.

Blumati terreum, est vas vitreatum. *Buccatum*, est vitreatum.

Buccellare, est Cibare, & Frustillare.

Bulbus, est Cepa Marina. Et Bulbus creditur esse squillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per se hauriens aquas.

Burnea, est pix.

Burac, est omne genus salis. Alii verò distinguunt ut *Baurac*, *borago*, *borax*, *uritar augar*.

Butiga, sive gutta ruonio vel rubeo, est inflatio totius faciei.

Buffonitis, est gemma seu lapis qui è Bufonis capite erui traditur. {errant qui Chelonitum vocant, quē proprio titulo descripsi.} Hunc lapidem viri Principes semper gestare secum meritò deberent. Nam si venena vel intus in homine lateant, aut ipsi extrinsecus admota sint, etiam præsens ille colorem mutat, & guttulas quasi sudando emittit. *Ernestus Burgravius*.

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulam gestatus, spasmi convulsionibus moderi dicitur. *Burgeravius*.

Balneum Mariæ, vel matris, ut multi vocati volunt, est furnus distillatorius aquam continens, in qua calente vasa chimica ponuntur ad putrefactionem suæmateriæ quam capiunt, ad separationem, & id

genus humidarum aſcentionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, eſt furnus in quo ſuper vaporem aquæ duntaxat, vaſa diſtillatoria ſuſpenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporoſum, aut vaporarium vocavimus.

Balſamum, eſt ſubſtantia corporum, à putredine conſervans. Balſamus alias â nonnullis ſcribitur. Eſt internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatiſſima quædam eſt ſubſtantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, ſed ſal liquoris, quod à putrefactione validiſſimè præſervat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatiſſimum. Brevius ſic definitur. Eſt ſalis interioris liquor ſuũ à corruptione corpus tutiſſimè præſervans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelſo, nullam ignis violentiam paſſa ſed digeſta. Item eſt omne quod celeriter ſanat, à germanico ſermone ad Chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id eſt celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore diſtillatum, & ad ſummum gradum puritatis adductum. *Beleſon*, eſt Balſamus.

Balſamus de mumiis, eſt balſamus de carne tractus.

Balſamus elementorum externus, eſt liquor mercurii externi, aliâs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis eſſentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, eſt materia liquefactione plurium una metallorum confuſa in ſulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, eſt ſal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Baſiliſcus minor, eſt ſtellio.

Berillus, eſt ſpeculum ex cryſtallo ſuperſtitioſe con-

consecratum ab auguristis. *Ruland. pag.* 101. 102. ponit octo *Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut cossi, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse putatur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias butimo.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti struma.

Boxus, dicitur viscus in arbore nascens, ut viscus quercinus, *&c.*

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias Erysipela, vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in sale per ciconiam clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra altey, atque dulcedo plumbi.

Blus Cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus verò sic animatus, &

Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C.

Cabala, Cabalia, Ars *Cabalistica*, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moysi* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Messia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumq; naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine montem pulsis tenebris illustrat. Vox est *Hebræa, Latinè*, dicitur Receptio; quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyses* in Monte divinitùs acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab altero, quasi hereditario reciperet jure, ne à prophana multitudine divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores & suos sapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venere, & non reges ut vulgus hactenus existimavit. De hac Reuchlivus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copiosissimè scripserunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabulæ scientiam, Trinitatem, Christumq; Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis, per quam *Theophrastus* ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec à spiritibus,

bus, malis quicquam habuit: quare falso, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc scientiam apud multos in abusam devenisse veluti alias scientias; Scribit enim *Theophrastus Hebræos* degenerasse ut in doctrina Dei, ita etiam in hac scientia. Quare postea in veram scientiam, falsamque artem divisa Cabula fuit. Accessit etiam litteralis quę mæritò inter artes incertas, numeratur, præsertim si ex *Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabula in S. litteris suum habet fundamentum. Multa de hac scientia *Theophrastus* in libris de Philosophia sagaci scripsit; nec dubito, quin lapsu temporis nationes exteræ sincerius de *Theophrasto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cùm clarius luce ipsa ex ejus monumentis constat eum fuisse summum philosophum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Christianæ fidei articulum negaverit; etsi quædam S. Scripturæ loca aliter, quàm vulgò solent, recentioribus quibusdam doctissimis hominibus ipsi adstipulantibus interpretatus est: sed de Christo Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipsius libris patebit.

Cabulator, est salnitrum. (*Michael Toxites*, *M.*

Cabebi; est squama ferri. *Cabeth*,

Cabel, est Stercus.

Cacabus, est vas continens chores tres.

Cacochyla, est malus succus in corpore. *Cacochochymia.*

Cacia ferrea, est Cochlear ferreum. *Cadaria*, est Tutia.

Cadmia, est duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* specibus apud *Ruland.* à *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinosa, est Tutia. Item *Cadmia*, est liquor candidus.

Cal, est Arsenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, est lapis Calaminaris.

Calcadis, est vitriolum album. Aliâs sal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, significat.

1. Florem æris.

2. Calcitidem, quæ species vitrioli.

3. Vitriolum.

4. Æs ustum, vel petrinum.

5. Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale soluto, & ipsa solvuntur, quod est in Venere. Congelant frigore; Venus de quibusdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adsit, aquositas abundat, si viriditas, aër exuperat. *pag.* 123. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchanum, *Calcadis*. est species atramenti.

Calcaton, est Trochisci de Arsenico.

Calchithios, est ærugo æris. Item Marchasita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, est Atramentum rubeum, Vitriolum.

Caldar, est stannum.

Calcocos, est Æs. *Calcithos*, est æs viride. *Calocamonon*, Æs ustum.

Calcitari, est Sal Alkali. Alkael. *Cali* est cinis clavellatus.

Calcidicum, est Medicamen de Arsenico.

Calmei, *Cosmec*, est Antimonium. *Cosmei*, *Cusmei*.

Calusaz, est oleum Indi.

Calusa, *Cyptas*, est Crystallus.

Calor naturalis, est quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices dissolvere & calcinare.

Calor

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò subtiliores, & ad naturam aquitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, est quando vase in fimo posito, materiam continere, digestio fit. Hic calor usus est in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas sepelitur, aliquando vas ligneum fœno vel stramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, est quo materia dissolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, est quando igne auctiore & intensiori res separantur.

Calor arenæ, Medius est inter cinerem, & scobis ferri, & est quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam substantiam fixiorem, aquàm cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam subtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm grossum.

Calor scobis, aut scoriæ ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammarum, est quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ apposita, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaporosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis unicarum prestarum suspenduntur; aliquando præsertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum subtilem per vaporosum corrosionem redigere gestens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex salis petræ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitæ superiore parte laminas chalybis suspendo, lutoq; vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adhæret, quem lugopode detergo. Porro laminas iterum in dicto vase suspendo, & modo superiore procedo, idque tantisper donec nullus crocus ulterius à spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur. Sic plumbum super aceto suspensum calcinantur in cetussam, sic cuprum super recrementis unicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calci-

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indéque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod est à levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustione reverberante efficitur. Itaque à Græcis aptius apellari poterat τιτανωσις quod τίτανον efficiat, cujus species quædam ἄσβεστος, quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionē penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, &c. quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitáq; rei compages. Alioqui volutalia citris dissiparentur, quam à flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus *pag.* seq.

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiā continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationes fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis à materia vel vase, ne illud proximè tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi, vel *Cabales*, sunt lemures, & astralia hominum corpora, qui ante prædestinatum vitæ curriculū repentina morte quapiam extincti sunt. Isti postmodum oberrare putantur super terram, lemurum instar, donec terminus prædestinatæ vitæ completus sit, ut quod vivere corporaliter debebant, spiritualiter adimpleant, si credere fas est, veræque religioni Christianæ dissonum esse non comperiatur ex Scripturis sacris, unde petēdus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum est evangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationem facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiva.

Casa, dicitur pro camphora.

Chaos, præter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aër, & pro Iliaste supradicto, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum. Vide *pag.* præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similium, quæ celerrimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod à natura dulce est, & citissimè curat, ut saccarum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petræ.

Calerush, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aëris.

Calx saturni, est minium.

Calx Iovis, est spiritus Jovis

Calx martis, est crocus calybis vel ferri.

Calx solis, est aurum calcinatum.

Calx lunæ, est argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, est incremabilis materia.

Calx peregrinorum, est tartarum.

Calx lignorum, est cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, est ars qua præsagium sumitur ex aëre.

Claretta, est albumen ovorum.

Cambuca, est apostema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis.

Carbones cœli, sunt stellæ.

Carbunculus, est apostema, vel pestilens ulcus ab *atro* sanguine.

Cardonium, est vinum herbis medicatum.

Carena, est vicesima pars guttæ.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens. *Para.* in archidoxis.

Caseus præparatus, est residentia viscosa, manens in fundo lactis ex caseo defluentis.

Cathimia, est argenti spuma.

Cauda vulpis rubicundi, est minium ex plumbo.

Cautela in arte spagyrica, est habitu comparata quædam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis hujus professores.

Cauterium, *Kautir*, est instrumentorum Chyrurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in ejus locum surrogatum, quod suo corrosivo citra dolorem aperit.

Celsa, musculus alias dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, est elaboratio, qua uniuntur disgregata.

Apellatur

Apellatur nonnunquam excellentioris ſpeciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philoſophorum, quod Chymicum artificium, in ſolutione & coagulatione conſiſtat, quo tamen reſpicitur ad lapidis myſterium, potius. Ita coadunatio eſt ſolutionis reductio in his, in quibus fieri poteſt. Ejus ſpecies ſunt duæ. Compoſitio, & Coagulatio.

Coagulatio, eſt rerum ejuſdem naturæ è conſiſtentia tenui fluidaque ad ſolidam coactio. Itaque quæ reſolutione aquea, aërea, ignea ſunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et ſic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, ſublimationem, diſtillationem &c. Fit duobus modis. Segregatione, & Comprehenſione. Eſtque vel Frigida, vel Calida.

1. *Coagulatio frigida*, eſt quando res in calido reſolutæ, in frigido coagulantur.

2. *Coagulatio calida*, eſt quando calore conveniente, res diſſolutæ coagulantur.

Coagulatio per ſegregationem, eſt cùm quibuſdam ſegregatis reliquum concreſcit. Itaq; concretio συμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, ſeu exhalat paulatim humor, qui erat cauſa fluoris.

Coagulatio comprehenſionem eſt, cum totum ſimul comprehenſum, remiſtumque ad uniformem ſubſtantiam coagulat.

Coagulum, eſt Mercurius.

Coagulum ſpecificum, eſt eſſentia materialis terrea, concreta in conſiſtentiam ſiccam per coagulationem.

Coagulatio eſt quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum, *pag.* 452. *Paracel. pri: to:*

Coagulum, Mercurius. Mercurius noſter.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philoſophorum.

prima

prima materia unde aurum noſtrum. *Fermentum fermenti*, ſpiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobaſtoli, eſt Cinis.

Cobatiorum fumus, eſt Robolt.

Cocilio, eſt pondus 11 unciarum.

Cælum, Formæ rerum eſſentiales. Quinta eſſentia.

Cælum Spagyricum, eſt ſuprema pars vaſis Philoſophici.

Cælum Philoſophorum, vocatur id quod tranſcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philoſophorũ, medicina catholica, omnis quinta eſſentia.

Cænum, eſt fimus.

Cæmentum, eſt corroſio ſicca, quâ corpus aliquod metallicum cum ſalibus corrodentibus, & aliis rebus exſiccantibus, ſtratificatũ confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo----Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in fruſtula forcipe ſcinditur: ſpecies autem corrodentes pulveriſantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant inſtar pulticulę (nonnulli iſtis ſiccis utuntur) Deinde hujus pulticulę vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatorię inditur, illique lamina ſuperponitur, & laminæ alia pulveris portio aſpergitur, quod ſtratificatio, & ſtratum ſuper ſtratum dicitur. Hanc alia lamina ſubſequitur, idque tantiſper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum eſt, & tandẽ pluvere ſuperpoſito clauditur, lutoque aliquo tenaci junctur̨ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel (quod ſatius eſt) ſuo fũno imponitur, & ſecundùm gradus cœmentatur, 4.6.8.12. vel 24. horis, imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conſervatur. *V.G.* Cùm præparare velim crocum Martis ſeu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum

opus

opus est cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus ritè paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemq; tertii gradus ad 4 usque 24. horis continuum. Tandem exemto vase materiam in illo contentam, in mortario probè contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo, residuumque atefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cæruleum, Græcis κύανος κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur, hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus, pag.* 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis, est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unâ, aut irrigantur, perfunduntur q; sepius reficcationibus interpositis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera linamenta, serica, pannos, *&c.*

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subjecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solùm modus est colorandi, cùm è potentia in actum, seu ex occulto in manifestum

ſtum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque ſolùm principali extractionis fine hoc fit, ſed & inſervit tincturis arcanis.

Coloratio, per ablutionem eſt cum fuſcedines ſpirituales, aliæque ſordes colorem obſcurantes, mutanteſque aquis acribus eluuntur, itaque color illuſtratur, exaltaturve.

Combuſtio, eſt Ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comiſdi, eſt Gummi Arabicum.

Compoſitio, eſt diverſorum coadunatio. Eſtque miſtio & conglutinatio.

Conder, eſt Thus, Olibanum.

Calx in Chymica ſignificatione, eſt pulvis quilibet per ablationem ſuperfluæ humiditatis, in partes tenuiſſimas & quaſi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbeſtos, fit variis modis. In quibuſdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus, coloris cæſii vel cinerei, candidive; cuniculis nempe actis in agris ad littora vel ſimpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam ex tutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis. Fit ad mare ex teſtis oſtreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Eſt autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium eſt adurens, ignea, mordens cruſtas inducens; urit in ſumma, diſcutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimè commiſcetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, eſt Calx alba peregrinorum, vel ex oſſibus piſcium majorum, albis vel conchis marinis, quas in pileis geſtant confecta.

Calx aſſata, eſt Alumen ex pomis. *Calx major.*

Camei

Camet, Cames, est argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, est calidus equi fimus.

Canna, Syphunculus.

Cantacon, est Crocus hortulanus. *Capistrum auri*, est Borax.

Capsa, Cujus fundum est filis ferreis contextum.

Canze, carmit, canna, cusanum, Sunt varia vasorum genera.

Capsæ, In quas venæ distribuendæ insiciuntur.

Capitellum, est aqua saponis. *Caput mortuum*, est terra mortua, vel fæx. Vide *Theophrastum*, *pag.* 28. de natura rerum.

Carbunculus, sumitur pro gemma, haberq; nomen ab ignis similitudine, cùm ipse ignem non sentiat, propterea apyrusta dicitur. *Ruland.* ponit 6. genera eorum *pag.* 132. Masculi sunt flammæ lucidioris, ac in sole flagrantis Fœminæ languidius resulgent.

Carmiti, est obulus.

Carsia, est aqua salis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, est Terra.

Catillus cinereus, est vas susorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum partibus, duabus nec non cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sint) optimè tritorum parte unâ cum cervisia bona, ad massam madefactis, & probè invicem commixtis, in suo mortariolo paratum. Cineribus siquidem

siquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & pistillum (vulgò monachus dictum) pulsibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inspersis cribro setaceo cineribus de capitibus vituli, aut cornu cervi, unus atq; alter pulsus superadditur, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, fugda lignum, gagates & succinum paleas attrahunt & retinent: sic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi seu glutino lentissimo.

Cardir, est Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, est gradatio per cementum.

Cementum, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur. Et est vel simplex vel mista, & est forma pulveris vel pastæ.

Cementare, *Stratificiren*, est alternis res quasdam ponere.

Centrum Ovi, est vitellum Ovi.

Cepa porci, est Squilla.

Cerdac, est Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philosophicam instar ceræ igni admotæ facilè liquescentem reddat. Quando Philosophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, necesse est ut habeant medicinam fluentem, quæ subitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipsiq; per minima conjungatur, & illud inspiffet, atque sua fixatione in igni conservat, quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatē consumen-

tis, & convertat illud per hoc artificium in momento in ſolificum, & humificum verum, ſecundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus ſiccum & durum ſuo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis deſcribit, in 2. magni roſarii, *cap.* 27.

Si videlicet ſuper laminam ignitam medicina projecta velociſſimè, ſicut cera, ſine fumo ſe reſolverit. Sed illam Philoſophis committo.

Cerare, eſt incorporare, vel miſcere:

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, eſt tartarum combuſtum. *Cerobes*, eſt aqua.

Ceruſa, eſt plumbi ærugo. Omnibus eſt nota, & in pharmæpoliis nomen ſuum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod ceruſa ſit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hiſpanica* dicitur & eſt candidiſſima. *Dioſcorides*, quando fieri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec ſimilis fiat ſandaracæ; & quomodo ceruſa lavetur. Leviſſima omnium ceruſa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compoſitionem.

Chambar, eſt Magneſia. *Chuceſ*, eſt teſta figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunliæ* gemmæ Chiſtallo ſimiles, infecto colore cœruleo diverſæ formæ, nonnunquam ſicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræſentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, fortſitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & reſultationem in terram. Dicuntur provocare dulces ſomnos, valere contra fulmina, & ad prælia & cauſas vincendas valere. *Solinus*, *cap.* 23. de *Ceraunio*.

Chalcitis

Chalchitis, una est lapis Chalchitis, id est lapis æratius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Mesuë lapidem stellatum dicunt. Altera significatio Chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrescit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag.* 141. 142.

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præsagium sumitur ex aëre

Chelidonia, est

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. cap.* 47. Sc. his, qui primo partu excluſi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, spiritus est ossis de corde cervi.

Chymus, est fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantia penes Paracelsum, non solùm circa liniamenta manuum consideratur, verùm etiam in reliquis indiciis in toto corpore observatis, venis atque ductibus,

Cineritium, est cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, est cataputia.

Cheiri, Paracelsicum absolutè positum absque ullâ adjectione, si de mineralibus fiat sermo, argentum vivum denotat, si verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento significat album elixir, vel ejus quintam essentiam, non secus atque flos anthos, auri rubeum elixir.

Cherio, est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, est id, in quo natura non potest alterari, ut Crystallus à natura induratus liquefieri non potest, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, est virtus & influentia cœlestis, dominatio atq; potestas super omnes dominationes & potestates, à Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissimè apud Paracelsum, in expositionibus Psalmorum *David*.

Cissus, est virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ surgunt ex eis, tandem in eas revertitur post autumnum, ibidem per hyemem totam delitescit usque ad primum ver, & æstatem.

Citrinulus, est crystallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum est ex colcothare, id est vitriolum calcinatum, & in suum alcali reductum: comparatione facta ad crystallum, ob transparentiam ejusmodi salis pallidam, diaphano crystallo persimilis.

Citrinula, est flammula, herba Paracelso multùm familiaris, ut passim in suis scriptis reperiatur.

Citrinatio,

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. *pag.* 488. *para.* de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Ciſt, vel aliàs *kiſt*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cæli planetarum, apud Paracelsum proprii sunt orbes ipsorum, spheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignorarunt, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quàm per fallaces conjecturas? siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cùm veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Coboph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fœces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonitos, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in

Albim, locus amœniſſimus & fœcundiſſimus chelonitis gemma eſt inventa, variarũ ſpecierum. Primum quæ forma omnino repræſentabat cochleas marinas, eſt & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim oſtracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & ſola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, ſic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectę vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabę: interdum adeo parvę, ut formæ viſum fugerent; interdum fulvę, candidę, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expreſſis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibuſdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in conde teſtudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit eſſe oculum *Indicæ* teſtudinis.

Chemia, eſt ars ſeparandi ex quolibet mixto eſſentias, concinnandique magiſteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falſum à legitimo ſeparare, & ad perfectionem res adducere. *Theophraſtus. lib. 3. Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quàm cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέειν, fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut conſtat ex dictis.

Chriſti-pabulum, eſt urina virginis.

Chroma, eſt color. *Chryſocalcos*, eſt Auri chalcum.

Chryſos, ſeu *Chryſion*, eſt aurum.

Cibatio, eſt corporatio.

Cicinum Oleum, eſt Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere ſanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus*

aſſentitur

assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è latice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cùm vera Terebinthina Masticheę Chię colore dicitur esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbę succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differętiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minimé fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum, & contritum redit ad suum colorem: Etsicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnun-

quam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, proptiè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competi. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, est Cinis Clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congellatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, &c.

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V.G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatóque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua appositò & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit,

scendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum spiritum, sed tamen vinum adustum (ut vocat *Theophrastus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio positus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, sed per distillationem seu humidam elevationē promovendus est. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fungam relinquit.

Circulatorium, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Variæ sunt hujus genera vasa, sed duo precipue sunt majoris momenti & usus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum, perstringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudq; tamdiu stringit, donec fervescat & incalescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitus affluxu dissilit, atque dirumpitur.

Comminutio, est cùm in minutissimas partes per collisum cum aliquo rem redigimus. Et inservit ei nonnunquam rei exsiccatio, tostio, cribratio. Nam cùm non omnia possint simul attenuari subtilissimè, per angustum cribrum excutienda sunt subtilia, & opus cum crassioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, est plurium fusilium in igne ad unum compositum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, est pix Græca, gummi pini vel resinæ.

Clareta, est Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Ἀπο τῦ χύω fundo. Sub solutione etiam coagulatio à chymicis antiquis subintelligitur: unde

pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præsanandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydria, est subductio liquoris, per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, &c. inveniant. *Clarum*, est quod fit è Cristallo.

Climia, Ereps, est Cathmia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis.

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quãdoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum. vel est extractio subtilitatis omnium plantę partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniti potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto distillentur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facilè hoc succedit. Non n. pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysii, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrisites, est gemma pretiosa, apud *Plinium*, *lib.* 37 *cap.* 10.

Chysites,

Chrysites, est squama auri, vel aurum: qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chrysite, est terra aurea, in qua parvis terræ partibus immistæ sunt parvæ auri partes.

Chrysocolla, terra viridis. Græcis & Latinis est Chrysocolla, quasi gluten auri. Duplex est, Nativa, & Factitia. *Dioscorides, lib. 5. cap. 54.* de nativa agens, primas tribuit *Armeniacæ*, secundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silesia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem est lapis borax de bufonibus. Possit dici Chrysocolla viride scissile, sicuti ærugo æris viride rasile dicitur. *Plin. lib. 33. cap. 5.* definit Chrysocollam nativum humorem esse in puteis per venam auri defluentem, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartã plumbariam. *Diosc.* Factitiam enumerat inter ærugines simpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile, & Chrysocolla, quæ dicitur viride æris rasile. Chrysocolla nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chrysocolla & cœruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, κύανον, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est *Serap.* dicit nativam Chrysocollam, quæ in ripis maris invenitur, esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum aineum, Flos, &c. *Ruland. pag.* 148. enumerat sex species Chrysocollæ.

Chrysocolla est venenata plus justa dosi accepta secund. *Dioscor.* sed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma, Secundùm *Plinium.* est gemma pretiosa viridis coloris, instar graminis.

Coaspites gemma, A Coaspi fluvio nomen accepit secundùm *Plin. lib.* 37. *cap.* 10. Gemma pretiosa.

Concha, vel Alveolus vitreus, est vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chrysolithum gemmam unà cum hyacintho mittit Æthiopia, &c. aureo colore transluscentem: unde nomen habet. *Plinius* dicit esse pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chrysolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpíque eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus species esse Marchasitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chrysolithi est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green sickness.*

Cheras, Item struma, est tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam scrofula.

Coloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim alte penetrare

potest

poteſt propter corpulẽtiam, niſi diluatur liquore copioſo paſtu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelſum propriè intelligitur vitriolum & ſerpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc eſt, quod aqua propria fixatum eſt ad hunc modum, videlicet. Ab ipſo tota ſua per diſtillationem abſtrahitur aqua, quæ rurſum capiti ſuo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abſtrahitur ut prius, atque reſunditur toties cohophando, uſque dum eò devenerit, ut nullam de ſe præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne ſeverius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, ſimplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelſo *Henricus rubeus*, in deriſionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc ſolo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ ſacræ innitebantur, perdentes potius ægros quàm ſervantes. Nec deſunt adhuc qui hac tempeſtate vitriolum, ſulphur & alumen concremata, vulgo paſſim per omnes ferè nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem ſanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apoſtemata, præſertim loculorum negotiatoris ulcus in apoſtema rurſum intumeſcit ruſticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiſcit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo reſipiſcat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, eſt tartarus reſolutus, morbus inteſtinorum fixus in inteſtino collo. *Colica*, diatheſis.

Colcritium, eſt liquor compoſitus ex corroſivis metallorum

tallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur é vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte quà coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum verò ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Comitz, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Aliàs est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam, illud verò siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinę methodus in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibimetipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantùm, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imò perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia & exsiccantia.

Conglusen, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum

Corbatum, est cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, est alembici rostrum. Est etiam in medicinalibus apud Paracelsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad ejusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina *&c.* principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cùm & sine confusione possent congredi.

Chybur, est sulphur, *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hîc omne, quod viscidi-tate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coërcet.

Conter-

Conterfehc, Liquor quem exsudant parietes fornacis.

Contus, *A gage or long pole. Contus ferreus*, *Contus fossorum*, *Contus tertius.*

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma seu lapis. Alius est insignitus rubedine, alius remissor coloris carnis; alius insignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obscurus in rubedine, alius multum nitet, sicut minium.---*Carneoli*, vis est stringere sanguinem, sistere menses emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abstergit in dentifricio dentes.---Et sigilla annulorum crebro fiunt ex *Cornelijs*.

Corecrum est fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Bassud*, *Beseth*, *Bassath*, est nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induritur, atque emergit, & protinus concrescit obfuso aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aëre congellatur, aëre in gemmam corallium. Teste *Plinio* & Sol. Uniones molles in aquis, exempti protinus aëre durescunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris c. 44. de amaris fontibus.

———*Videas lapidescere Sarni*
Cærulæo sub fonte alnum, filicisque maniplos
Et palæa intortos lento cum vimine culmos.

Nam sicut planta coralliorum aëre congellata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni sunt lapides: plura videas apud *Ruland.* à *pag.* 171. ad. 173. *Corallium* nigri coloris rarum est, & magno in pretio, contra morbum phreneſim præsentissimum est remedium. Proculdubio ex viscositate terræ factum est, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit, quæ optimè mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probè sciunt. Cortex

Cortex æris, est bracitum, flos æris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis quadratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ interitent.

2. Rara mollis.

3. Dura.

4. Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas ducit.

5. Tophacea.

6. In cinereo violacea dura.

7. Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus utuntur.

8. Viridis dura.

9. Subviridis.

10. Nigra mollis.

11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12. Nigra dura.

13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contumacissima factum, acutiore basi, & fereti in ampliorum capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgò testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Chryſtallus lapis, eſt concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem eſſe certum eſt, quia impatiens eſt caloris. Et veluti Electra, ita cryſtalli arte parantur & abſterguntur. Infeſtantur Cryſtalli vitiis quamplurimis, ſcabro, rubigine, maculoſa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & ſale, capillamentis rimarum. Chryſtallus habet uſum medicum in cremandis corporibus. Poſita ſub lingua dicitur reſtinguere ſitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Aſtrologi cryſtallum Soli dicarunt. Cryſtallus per congelationem chymicam lapillus eſt factus.

Congelatio ejuſmodi fit, humore aqueo ſecedente, & congelabili ſucco conſiſtenti, in formam lapilli, quod ſine calore evidenti in cella fieri poteſt. Si tamen pars aquoſitatis divaporando diſſipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei ſolent decoqui ad craſſitiem ſapalem, aut ſedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Cryſtallus, eſt lapis albus, tranſparens, glaciei perſimilis coloris: conſtat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, eſt vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ vel pyri formam utero turgeſcens. Cucurbita alia fundo globoſo prædita eſt, alia plano.

Cucurbita cæca, eſt vas in quo diſſolutiones ſalium, aliarumque rerum.

Cubil eſt terra rubea.

Culatum, eſt calcinatum.

Crepinum introverſum, eſt Tartarum correctum. *Para.* in Chyrur. magna, *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, eſt morbus Gallicus. *Parac.* in Chyrur. magna folio, 463. *pag.* 2.

Cupri,

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 416.

Cupri balsamus quomodo fiat *ibidem pag.* 418.

Cupri sublimatio, in Chyrurgia magna, *pag.* 62.

Coopsatione, Multæ res in distillatione fixantur, & præsertim si res fixandæ aquam in se contineant, ut vitriolum: quod si fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria aqua fixetur, vocatur alumen sacchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine saccari, quæ quidem magnæ virtutis est, & præstans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est æs ustum.

Cuperum, Æs. Idem Venus, Cancer.

Curtuma, *Curcuma*, est Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, est vas simile urinali.

Cyræmia, *Crocomma*, est fæx olei, & de Croco.

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corrosio stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, Jvicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam *&c.*

Corrosio, per pastam fit cum laminæ metallorum vel lapidum inducantur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur: illita lamine reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulum esse ex seperabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus invisibile est anima; siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invi-

sibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proprie Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed cum plærisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Appollo Paracelsus. quantoque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stiptica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secunduo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Miserere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum est impotentia, viriumque suarum naturalium destitutio.

Corrosiva, sunt chyrurgorum medicamenta superfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, septica.

Con-

Conservativa, Physicorum præsertim, sunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longiorique tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quę sunt erugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Coositrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D.

Daura, folium est ellebori, aliàs aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide *pag.* seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabar, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, *Deheb*, *Deab*, est aurum.

Danic, est pondus seu granorum.

Damsir, *Densir*, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debesis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem Dihin.*

Dehenes, *Duenes*, est attramentum.

Dehenez, *Duenec*, *Duhenec*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) expositæ externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quanquam n. & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Diliquium vaporosum est, cum res in subtilem pul-

verem

verem redact aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res solvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eo usque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenuissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum hmorem sinitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic qnoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccarum, *&c.* solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut si eum segregatum cupimus, facilè possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Denequat, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continente materiam in latus inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam distillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam

quam distillatio per descensum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maximè deorsum reflexio, vel quod spiritus maximè deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulantes descendant.

Descensio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris é corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur inprimis hac descentione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis transversè juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ fit, huic inversæ applico: ita ut superior exacte cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tutum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fileratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur

famuletur abſtractionibus, depurationibus, & ſimilibus.

Diſtillatio per aſcenſum eſt, cum antequam diſtillat extractum, ſublimatur ſpecie aërea. Debetque ea eſſe continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix aſcendat id quod reliquum eſt.

Diſtillatio per deſcenſum eſt, cum abſque elevatione prolectatus humor deorſum diſtillat.

Diatheſis, eſt natura, diſpoſitio, vel affectus.

Dihalegi, dicalegi, ditalem, eſt Stannum.

Dioniſius lapis, ſeu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur reſiſtere ebrietati, quia reſolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Eſt gemma nigra ſeu fuſca, dura, mixta ſeu ſparſa rubentibus maculis, guttulis, ſeu notis quæ trita ex aqua ſaporem, & odorem vini facit.

Diaphriges, tria ſunt genera: ut videas apud *Ruland. pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod à ſole, & à ſarmentis uratur, torreatur, & areſcat. Nativum genus ex materia ſimili calcanthi conſtat; humor n. eſt inſtar limi per venas delabens, Eructat ex ipſa terra. Illud colligitur è ſarmentis, & ſole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima ſpecies factitia, eſt fæx æris perfecti ſubſidens, & fit ſimul cum flore æris, obfuſione frigidæ aquæ ſublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens aſtrictionem & guſtum æris. Alterum factitium genus eſt ſimpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubeſcat ut rubrica. Hæc ſpecies adulteratur ochra exuſta, verum ſapore poſſunt diſcerni: *Diaphrygis* ſpecies uſta ex pyrite ipſo, aut ejus materia, ſaporem habet æris æruginiſque aſtringentem & exſiccantem linguam. Ochra autem aduſta, nec quicquam talem habet ſaporem nec vim.

Astringit, purgat, extergit, siccat, excrescentia consumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digestio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus usque ad summum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro, pro nostro arbitrio, ostiolum calorem ad athanos transmittēs dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis usque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus dispescunt, ut principio nimirum ad albedinem usque primus gradus, inde ad flavedinem secundus, ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cùm penitius unita caloris solventis potissimum efficatia separantur, & discedunt. Hoc perficitur exspiratione & resolutione commistorum.

Discessus per exspirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in aërem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro exspiratione famulantur. Est autem exspiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis à lembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & per ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicus magnus qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad colorem adæquatum ponitur, appositò receptaculo hu-

lo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum à vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæque impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in receptaculum distillat roseus. Animadvertendum autem est, quod si aculei non decerpentur, aquam tincturam pure rubeam extrahere non possis. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex rosis sua ipsius aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua, est quando vase oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Distractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa respectum extractiones unius in altero existentis vel comprehensi.

Distractio autem est duplex, separatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis humidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita &c. Et fit gradibus caloris diversis.

Dual,

Doal, vel *Elemptiu*, est Sol.

Dolet, est vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, est Saturnus.

Draco, est Mercurius.

Draconites, seu *drachates* gemma est, quæ fit è cerebro draconum: sed nisi viventi abscindatur, nunquam gemma fit invidia animalis mori se sentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita auferetur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi est. Fugat omnia venena, & venenosos morsus curat. Nostri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites à similitudine vocare possis. Habet & Syphar (*the skin which an adder casteth*) *Chelydrorũ nostrorũ*, suas in medicina virtutes; sanat enim suffitu mire sedem & vulvam prolapsam.

Pavonis, stercus prodest comitialibus.

Dragantum, est vitriolum.

Daumir, est species serpentum ingredientium compositionem theriacæ.

Darchem, est Cinamomum selectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltatesson Paracelsi, est argentum vivum vulgi, coagulatum in Alcheest, & tinctum cum aqua ovorũ, sitque arcanum corallinum de essentia & conditione aureitatis, quia est etiam horizontale. *Vanhelmont.*

Duumviratus, ex stomacho & splene unicum facit connubium & thorum unum, In quo spleni vices mariti tribuit primorum motuum, & stomacho primi sensus, est ergo stomachus Lienis, & Lien stomachi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont.*

Duo

Duo Fratres { *Saturnus* & *Iupiter*. / *Venus* & *Mars*. / Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar* & *Michati*. *Edir*, eſt ferrum ſive *Chalybs*.

Dyota, eſt vas circulatorium à duabus auribus, vel uno utrumq; brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars eſt in modum cucurbitæ, cui impoſitus eſt alembicus in ſummo canalem, qui liquori infundendo inſerviet habens, in loco autem conveniente duobus roſtris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condenſatum devehentibus præditum.

Dyoptra, eſt aſſerculus perforatus, ſeu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fiſſa, ut per eam faciei prætenta, abſque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari poſſimus.

Digeſtio, eſt operatio chymica, vel ſpagyricus gradus alludens ad ſtomachi humani digeſtionem, in quo & per quem materia decoquitur in ſeparationem puri ab impuro. Nonnunquam uſurpatur pro furno vel vitro in quo magiſterium hoc adimpletur.

Diſcus ſolis, eſt argentum vivum ex auro.

Divinatio, eſt incertum quoddam præſagium à cogitationibus ex propria luce deſumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præſagivit, vel animus meus angelus indicavit, & ſimilia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, eſt generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, eſt apoſtematum, concavitas in genere, cum ſolutione continui.

Dubelcolep, eſt compoſitio ex corallo & carabe.

Duelech, eſt tartari ſpecies in humano corpore, lapis ſpongioſus valde periculoſus.

Duuech,

Duenech, est antimonium. *Azes*, *Duenez* Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella ophiglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E.

E *Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspitione, quam siniſtre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis

& characteribus magis quàm in ſonitu, vel metallo conſiſtere. Verùm Paracelſus rem non ita ſe habere ut aſſerebat, etſi pro variatione ſcripturæ varia etiã ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo ſitam eſſe deprehendit. Hæc dicta ſolùm ut ſciatur quid Electrum apud Paracelſum denotet, non ſemper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calamineri lapide tinctum, alio nomine laton.

Eßila, eſt tinctura ſolis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelſum eſt corruptibilis ac tranſitura mundi eſſentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque neceſſitatem in diem uſque poſtremi judicii, conſumptioniſque hujus inferioris mundi. Eſt etiam eſſentia ſpirituum in elementis degentium ac deliteſcentium, & aſtrum eorum.

Elementa, matrices rerum ſunt, in & ex quibus generantur, ſubalterna tamen elementis Paracelſi, quod iſtorum ſingula quatuor illa contineant, ac ſint generaliora. Non prętereundum hoc loco, quod in Phyſicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadverſum. Quo quid in occulta natura ſimplicius, eo generalius à ſpagyris & adeptis Philoſophis eſſe comperitur: & quanto ſpecialius, tanto compoſitius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum eſſentia ſpecies removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa ſimplicia, necnon forma ad influxum, vel influens univerſale ſimpliciſſimum, attamen generaliſſimum. Non ſic in manifeſta natura, in qua partes ſpecialiores imò deteriores magiſque degeneres exiſtunt, quo remotius à ſuo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in ſe continent omnia potentialiter. Veriſſima eſt igitur ſpagyrorum ſententia, de occulta natura ad manifeſtam, & è contra diverſitate.

Elektri

Electri annulos ait Paracelſus, digitis geſtari ſolitos vidimus quos quicunque induiſſent, nunquam vel ſpaſmo, vel odentalgia corriperetur, nec in Epilepſiam incideret. Adeo ut ſimulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus eſt, in paroxyſmo vehementiſſimo, ſubito ille depulſus, & quaſi digitis abſterſus evanuerit, & æger à lapſu confeſtim reſurrexerit. Intuiti etiam ſumus & experti, ſiquis annulorum iſtorum in digito annulari geſtetur, & abditus quidam morbus foras erepturus eſt, annulum iſtum exſudare videas jugiter, & ab inſigni quadã ſympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Obſervatu porro dignum eſt Electrum hoc noſtrum, adverſus infeſtos ſpiritus, & Genios noxios eſſe amuletum præſtantiſſimum. Cœlica enim Electro ineſt operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam ſuperiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum eſt, uti *Mathaſius* ſcripſit, non tam numeroſa pollet virtute, ac illud quod Artificum induſtria ex ſeptem metallis in igne fabrefactum eſt, uti *Gebar*, *Raymundus*, *Lullius*, *Theophraſtus Paracelſus*, & alii bujuſce rei artifices teſtantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres iſtiuſmodi Metallum, quod varia ſibi ex iſto fictitia conflabant in uſum domeſticum, & vaſa ex Electro inter ſupellectilem aſſervabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis ſunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus ſunt ſpecies hydropiſis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophraſti compoſitio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum. *Recipe*

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.
Stanni & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercuri, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimioperiæ *Theophrasteæ* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, est Salviæ vel Juniperi semen.

Echis, est vipera masculus *Echidna*, est vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vipræ contra venenata valent: Item & totum ejus caput abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in theriaca.

Edes, est aurum. *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Electrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*. est Mars

Effides, est Cinis plumbi, vel Ceruſa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuaria, qua res in substantia, eaq; potissimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbent essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaq; maximè viget hîc imputi a puro segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, est vitriolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales à

corporeis, subtiles à grossis, non fixæ à fixis, instar fumi vel ignis elevantur, & à summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam, vel aliis admixtã materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine pervoratum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cùm enim humiditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adęquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitę scutella, vel concha aliqua terrea materiam continẽte, cum vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accomodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib.* 2. salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit, tum clauso orificio gradatim procedo, quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris

ſulphuris dictum) ex alembico exemptum ſecunda vel tertia vice, ſemper addendo quartam partem ſalis & vitrioli per ſublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores ſulphuris pulcherrimos pluribus affectibus reſiſtentes.

Elevatio humida, (diſtillatio communiter dicta) eſt partium humidarum in halitus extenuatarum à ſiccis & groſſis ſubtiliatio. Eſt recta vel obliqua.

Elivatio per latus eſt, quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis, & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Peritur primum Ens è mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem Illis vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegitabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Ani-

malium classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque sperma adhunc vocantur usum.

Epar, est aër, vel æther. *Epatum* est Aloë Epaticum,

Epipolasis, est cùm sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentiæ extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cùm è re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitq; usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationē seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & diffidio diversarum substantiarum: & procuratur per calorem, non modo actualem, sed & potentialem.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex reipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proximè in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Epostlinga, est squama ferri.

Esebon, *Alsebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex è rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantiæ missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Esthesius,

Etheſius, lapis, eſt Cryſolithus.

Exaltatio, eſt Sublimatio. Eſt etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem ſubſtantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel eſt ſubtiliatio res ſenſim diſſolvendo, in puriorem & majorem virtutis ſuæ gradum tranſponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio eſt, cum ſpiritus ſicci per calorem in aërem elevati diſcedunt; Et fit potiſſimum in ſiccis tritis, poſitiſque ſuper tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni ſuccenſo, vel circum ſuprave adhibito torrentur donec halitus ſint abſumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expreſſio, eſt extractio per prælum, quo res coacta ſubſtantiam forma liquida effundit. Ejus uſus excellit in ſuccis & oleis quibuſdam extrahendis.

Extractio, eſt digeſtio è corporea concretione, partes ſubtiliores & puriores ab affuſo aliquo menſtruo apprehenſas, relictis fæcibus diſſolvens. Vel eſt ſegregatio eſſentiæ qua è corpore ſuo extrahitur; ſed non fit ſine ſolutione continui, & divulſione, & extractiones ſunt nobiliores diſtractionibus.

Elephas, eſt aqua fortis. Aliâs lepra, Elephantiaſis, heracleus morbus.

Elixir propriè, eſt fermentum, cujus minima quantitas ſui generis ingentem molem, in paſtam ſibi ſimilem penetrando conglutinat. Paſta Paracelſo hoc loco ſpiritus eſt vitæ hominum, internuſque vitæ balſamus. *Elixir* autem externus arte balſamus ab externis conquiſitus, ac præparatus in ſpagyricum fermentum.

Emunctorium, eſt locus expulſionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura ſuffulta viribus externorum.

Entali, eſt alumen ſciſſum, & quandoque ex ſale

gemmæ conflatum arte ſpagyrica. *Entale* eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *eſphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chyrurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſaræ, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vinum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, ſeparataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atq; ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſtihomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus,

spiritus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium præsagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter, est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod à corporea concretione, relicta eraſſitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis, unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiã conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora æthereę & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatione cœlestis lucis à terra obscura, non omne abcessisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mistorum aliquid inde repetitum. quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Exezic, est sal. *Elixir*. est medicina fermentata de 7. metallis. *Para*.

F.

Faba, est tertia pars scrupuli. *Faba* agrestis, est lupinus,

Fabiola, est flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & insensibile quiddam astrorum cœli, solis & lunæ.

Flagæ, sunt spiritus qui norunt occulta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suę naturam materiam ad suam firmatā conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quàm illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, Sasdir, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id est rubeæ & croceæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus *Felilech*, *Faules*, est ferrum.

Fœmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreū & immundum, & sulphur immundum, fœtidum & terreum, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrum. *Fer-*

Ferrum, à Chymistis Marti tribuitur. *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, seu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, sic dicimus.

recrementum { æris, argenti, ferri, plumbi,

De speciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri consule *Dioscor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, restringendo, ligando, siccando, Calidum & siccum est secundo gradu. Hac sanasse Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant scoriam & stercus ferri, & lapidem sideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ryland.* multa ferri genera enumerat à *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, est scoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, est rei in substantia, per admistionem fermenti, quę virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in sui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa est, ut ex symbolico ignobiliore efficacia medicinę fermentantis nobilissima fiat substantia, ad quam natura pervenire finit. Potissimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis est locum habet, & ab imitatione massæ fermentatę nomen invenit. Vel *Fermentatio*, est fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti pastæ, multam farinam in suam naturam & pastam potest convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum est, sibi assimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philosophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio suo Mercurio conjuncta, illam in suam naturam

convertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo sit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum *Felda*, *Fermentum* etiam, est Elixir.

Ferru zegi, est stannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. lib. 5 cap. 72.* docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, est Ceruſa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius ostum, est vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, est aurichaleum.

Filtratio, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest; fit potissimum in humidis, è quibus aquositas tenuis transit; resistentibus spissis & oleosis. Praxis sic habet. Carta emporetia convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, *&c.* Liquor infusus sinitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firfir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat,

fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebam sublimationem, sive per crebrò reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fvada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith verò magis terrea Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua inspiritus & aërem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas noviset, ἀκινησίους vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ryland*. ponit varia fluoum genera, à *pag*. 217. ad *pag*. 222.

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelting house*.

Folia daturæ, quasi folia aurea.

Fom, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente splendore, indicatur. Nomen operi est quod corruscatio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam post-

posequam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum disparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandam dextrè & convenienter accommodatur. Estque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland.* à *pag.* 226. ad 233 & in *Glauboro.*

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex Ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum* pag. 460.

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo á metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento seperamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique trés partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactum, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulas aurum continēs in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium poro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio

eva-

evaporato, aurum purum putumque reſideat, quod ſtatim coagulatur.

Fulmen, eſt argentum purificatum.

Fimus quinus, eſt digeſtio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arſenicale, eſt lapis philoſophorum.

Fiſtula, eſt morbus.

Ficus cutis, eſt verruca innaſcens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, eſt argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, eſt Luna.

Filius unius diei, eſt lapis philoſophicus. Et etiam ovum.

Filum arſenicale, eſt arſenicum ſublimatum.

Flegmon, apoſtema commune.

Flos cheiri, eſt auri eſſentia.

Flos ſeclarum croe, nonnulli volunt eſſe flores ex croco, obadditionem croe, putantes errorem illorum qui ſcripta Paracelſi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per tranſpoſitionem deprehendi eſſe florem muſcatæ nucis, ut ſonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, eſt filius unius diei, ut ſupra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, eſt fungi ſpecies.

Folia dauræ, quaſi folia aurea.

Fons Philoſophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum. influxus dicuntur cœleſtium, quos à ſuperioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujuſque rei.

Formicæ, apoſtemata verrucalia, porralia.

Fugile, eſt aurium in regionibus, apoſtema, vocatur *parotis*.

Fuligo metallorum, propriè dicitur arsenicum, sed usurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, est Mercurius.

Flumen hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem est ac repurgare, potissimum quæ perfecta dicuntur.

G.

Gamathei, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissime contingit è montibus erutos, quandoque secundùm ripas aquarum.

Glacies dura, est Chrystallus

Gladialis est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vacatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam Astronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genulæ, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica. *Gibum* est Caseus,

Gigantei,

Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus junctur is instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliâs pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cùm nihil aliud esset quam oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Grævus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris inarte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Guarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.

Gumæ

Guma, est argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, est valeriana, phu.

Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali: Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterq; igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum verò seu electrum non bitumen est, sed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides*, *lib. 5. cap. 92.*

Galactites lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Dioscor.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangræna, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gazrinum,

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Cogulare idem.

Gecharsam, *Disdaha*, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum est gemmam talem habere vim, cùm telæ arancorum sunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1. Berillus. 2. Chrysoberillus. 3. Chrysophrasius.

Gemma Prasius, Lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemmæ Ceraunіæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemmæ Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in *Gallia*, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucētibus nigris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabę. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli à principibus: nam ubi venena sunt, præsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mirè expetuntur à nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumę nascuntur Bora-

ces, quæstio est. Sed si bufones suspendantur aëre, ut arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geometria finitur, à decempeditura, agri mensura.

Gerſa, est Ceruſa *Geſor*. est Galbanum.

Gi, est terra. *Gich Gepſim*, est Gipsum.

Gilvus helvus, est medium inter album & ruffum melinus Citrinus.

Gir Gith, est Calx viva.

Girgier, Albi lapides fluminis.

Gimer, est Tartarum.

Giſtſmi. est Gummi.

Glaſſa, est genus Vernicis.

Gliſomargo est Creta Candida.

Gerhulle, est saxi species. *Gineſt*, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, sellium autem argentum dicitur a similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel tauri.

Gluten; Sinonia, vel synonia est pars corporis nobiliſſima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Glutien*, alio loco.

Gobeira, *Meſpila*, *Agabor*, } Pulvis.

Goſel, est animal Cornutum.

Gradatio est metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & constantia potiſſimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in substantiam per se trans figurandam vim habet; sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel

ex

ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, &c.

Granatus, Species est proculdubio carbunculi, est gemma rubea, perlucida similis balaustiis, coloris rosacei, obscurior carbunculo. Altera ejus species intra ruborem violæ sparsum colorem habet. Ejus patria est *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit tristitiam. Hujus fœminam, non penitentem, sed pœnitentiam vocat. *Plin.* & *Sol*. Testatur fieri prægnantem & *Para*. medetique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, est fructus arboris terebinthini.

Granum nil, est semen Indicum.

Granulatio, est in granula comminutio, ei inservit fusio. Est enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fusa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata dissiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur scopæ è viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporum tabella, vel coloratorium angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro Argentoratensi proxime urbem copiose provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, *gumi*, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi. Auripigmentum.

Guma Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, est gumma quæ est marinum.

Gutta ruonia, seu Butiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius facici.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Para. lib.* 5. de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 462.

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant Sparodes spergulas, propter vitri similitudinem. Est autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita calidum. Differunt quod calx restincta humore aliquo acquirit calorem; *gypsum* vero non accenditur restinctum. Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus ejus est tantùm extrinsecus, propter ejus nimiam exsiccationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1. Fossile & nativum, & è terra effoditur, summa tamen tellure, est res similis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Teophrasto* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur (utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti, cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, & ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratam saxi: aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut lapidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili speculari, qui à Germanis dicitur Sperglass, glacies Mariæ, quia representat formam glacici. Et hoc est optimum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib.* 36. *cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. species *gypsorum*.

H. *Hal*

H.

Hal, dicitur sal. *Hal*, aliàs *Hol*, est etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, est glacialis avicula.

Harmal, est semen rutæ sylvestris.

Haro, species est filicis. Similis Polypodio.

Hadid, est ferrum.

Hæmatites, vocatur à German. *Bluestein*, propter colorem sanguineum, quo tingit, & etiam spectatur præcipue, qui fossilis est in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in sistendo sanguine in omni fluxu sanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioscor.* enumerat sex species, *pag.* 250. 251.

Hager, est lapis.

Halimar, est Cuprum.

Halcyonium, est nihil aliud quam maris spuma concreta, & intus res sciffilis, stimulans in faucibus & oculis, unde hodie spuma maris in officinis dicitur. Sed non spuma salis illa, seu maris, licet sit cognatio quædam. Spuma enim salis illa est lanugo, seu ramentum spumosi maris coagulatum in petris. *Halcionium* verò spuma maris concreta, sciffilis & spongiosa. *Ruland.* à *Dioscoride* enumerat *pag.* 253. 5. genera halcyonii.

Hel, est mel.

Henricus rubeus, est colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, est species veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, est melissa Paracelsi.

Hemorrhoides, est sanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, est ars sumpta ex astris aquæ, quum

in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliàs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, quod fulgus violaceus emicans in amytheſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi. *Ruland.* enumerat *pag.* 256. ſex ſpecies.

Hydrophorbia.

Hypogloſſum, *Hyppogloſſum*, Epigloſſum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I. *Iaſpis*,

I.

Iaspis, est lapis hœmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. *pag.* 457. Mag. Chyrurg.

Icterisia rubea, est Erysipelas.

Idiotæ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi professores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias*, *Ileadus*.

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentalium astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod unâ cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia sunt composita.

Ileidus, est aër elementalis: in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus, verò cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliastri* concernentes longævam vitam.

Iacens, est fundamentum montis.

Iaspidis species *Ruland.* enumerat (á *pag*, 257. ad 259.) 22.

Idum, est pulmentum.

Idroagira, est aqua alkali.

Iffides, est Ceruſa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philosophico. *Ruland.* 9. Ignis species enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, est naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, est ignis fortissimus.

Ignis elementaris, est Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis sapientum, est simus equinus calidus.

Ignis clare ardens, est sulphur.

Ignis extinctus, est sulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, est oleum è sulphure Cupri. *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum *Para.* 7. *Archidox.* descript. *pag.* 227.

Ignis quatuor sunt gradus artificibus attendendi, sicut eos prisci philosophi observarunt. Æstimantur non sensibus tantùm, sed & effectu in rebus ipsis, & judicio sensibus conjuncto, potissimum verò visui, & tactui.

Primus gradus est lentissimus, instar teporis leviusculi, vel ignaviusculi, vocaturque calor balnei mitis, aut simi, vel digestionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita describitur, ut cùm digitus hominis teneri semper ferre possit, & cùm habeat suas intentiones, & remissiones, nunquam tamen evidentem aut acrem sensum gignere debet. Hujus generis est ignis vaporosus philosophorum; qui describitur incubatu gallinæ

linæ exeludentis pullos, aut hominis recte disposit natura. Is plerumque talis est qualem suppeditat fornax vaporarii moderate incensa, aut qualis est catini arenarii fornaci insistentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modesta.

Secundus gradus est intensior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neq; tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis sub catino cinerario incensus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus est cum læsione tangentis, & confertur arenæ fervenți, vel scobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, &c.

Quartus est summus gradus, & plerumque destructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congestarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1. Ut sit primus, cum modice aqua incalescit.
2. Secundus cum jam acriter sentitur.
3. Tertius cum urit.
4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchimistici gradus. *Para.* de natura rerum *lib. 7. pag.* 457.

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbibitio, est ablutio, quando liquor corpori ad-

junctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combibitionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliâs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim succo quodam potantur, & ad usum evadunt commoda.

Incineratio, est ignitio corpora vehementiori igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non incinerescunt, sed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formā massæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & impastatio nominari potest, in nonnullis subactio. Incorporatæ aut res in calore digestorio relinquantur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

Incuba, est sponsa solis.

Indicum Sal, est Sal gemmæ.

Indicum spuma, est duarum specierum: sc. Est indicum nativum partim, quod sua sponte nascitur in arundinibus quibusdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis

pis Indicus improprie, non enim est lapis; huic simile est ferme adarces, qui ita & adhæret arundinibus: sed adarces fit, Indicum nascitur sua sponte in arundinibus; Partim factitium est in officinis tinctorum. Estque spuma purpurea, innatus cortinis. Optimum est factitium illud, quod cœrulei præbet speciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter astringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii succum herbæ simpliciter esse dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vacant Indicum id est, glastum, quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Dioscor. lib. 2.* de glasto.

Infundibulum, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem tereniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia. *Par. p. tom. pag. 872.*

Nihil enim est in tota rerum natura quod ex istis tribus Mercurio, sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes. à Compass. Iris,

Iris, eſt gemma cryſtallo ſimilis, ſecundùm nonnullos radix chryſtalli. frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in inſula quadam rubri maris. Eſt lapis ficeiſſimus, idque maximè ſua ſubtilitate indicat: voluntque eum naſci ex aqueo ſucco, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur vetò *Iris*, quia in medio ejus repreſentat Irim meteoron diſtinctis venulis; vel quia ſub tecto repercuſſus lapis is ſole ſpecies & colores arcus cœleſtis in proximos parietes ejaculatur, teſte *Plin.* Et addit aliquas eſſe ſcabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in ſole aperto projiciantur, radios faciunt in ſe recandentes diſcurrere, aliquas etiam ante ſe projecto nitore adjacentia illuſtrare. Addit & aliam Irim ſimilem ceræ præduram, quæ in Perſide naſcatur, & huic ſimilem aſpectu, ſed non ejuſmodi effectus gemmam.

Ios, eſt venenum.

Iota, *Iora*, eſt viride rama.

Ipacedes, eſt barba hircina.

Iva artetica, vel *Muſcata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumniſium, *Iumnizum*, eſt Fermentum.

Iupiter, eſt Stannum.

Iuſſa, eſt lapis gypſius.

Iliaſter primus, vel *inſitus*, eſt terminus vitæ, imò vita ipſa, vel vitæ balſamus in homine.

Iliaſter ſecundus, vel *præparatus*, eſt terminus balſami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaſter tertius, eſt terminus balſami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta eſſentia.

Iliaſter magnus quartus, eſt mentis vel animi raptus

ptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaſter tamen in genere, dicitur occulta naturę virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelſum.

Imagines, ſunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœleſtes operantur.

Imaginatio, eſt aſtrum in homine, cœleſte & ſuper cœleſte corpus.

Impreſſiones, ſunt fructus inviſibiles, & ſtellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, eſt ejus ſpuma quæ aufertur in repurgatione poſt extractionem. *Impurum tartari*, eſt ipſius alcali.

I*nanimati*, ſunt pygmei.

I*nclinatio*, eſt vis naturæ, quæ manifeſtatur in homine quorſum magis proclivis eſt ejus vita, actionum & operationum demonſtrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum ſunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

I*nclu ſiva*, vide ſupra, gladialis quid ſit.

I*ncubus*, eſt nocturnus ſpiritus illudens, fallenſque mulieres inſomno, ac ſi cum eo rem commiſceret.

I*nfluentia dicitur*, attractio virtutum & naturæ ſyderum, ac planetarum ſuperiorum in animum noſtrum, per mentales imaginationes, quas ſemel hauſtas & receptas retinemus, ut nobiſcum maneant. Eaque duplex eſt, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò ſine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc proprie ſupernaturalis eſt, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

I*nfluentia verò naturalis*, eſt ea quam infundunt aſtra ſuperiora firmamenti, ex naturali præſcripto in hæc

hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora* sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

K*Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel semiperfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi *Kakimiarum* species triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, est anethum silvestre.

Kibrith, est sulphur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist, vel *Cist*, est sesquimensura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit. Lapis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald,

Kald, est acetum.
Kali, Cinis clavellatus.
Kalnos, est fumus.
Kamar, vel *Camar*, est Argentum.
Kamir, est Fermentum.
Kanfor, est Stannum. *Kazdir*, etiam est Stannum.
Kaprili, & *Kibrith*, est Sulphur.
Kar, est gemma lucens sicut ignis.
Kalam, est ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, est lac acetosum.
Kayfir, est spuma maris, proprie pumex.
Koma, *Komartos*, est Calx viva.
Konis, est Cinis.
Koß, est fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.
Kibrius, *Kebrick*, est arsenicus.
Kymum, vel *Kyminum*, est coadunatio.
Kymenna, est ampulla.
Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L.

Labor Sophiæ, dicitur Paradysus, alter Mundus.

Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, est Opium.

Lacerta, est carnis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio,

Lævigatio, seu *Alcoliſmus*, eſt Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et eſt hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fuſionem, aut fulminationem.

Lacunæ, eſt Terra Sigillata.

Lamac, eſt gummi Arabicum.

Lamina, eſt Auripigmentum

Lana, eſt argentum mortuum. *Lanx*, eſt amygdala amara.

Laos, eſt Stannum.

Lapis in Chymia, eſt omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, eſt Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis ſubſtantia. Avicenna verò & Kodar aſſerunt, quod lapis non lapis ſit Elixir.

Lapis animalis, eſt ſanguis humanus, Item curenta quæ ſcutum portat in dorſo.

Lapidum mortificatio, eſt eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, ſimilis eſt Ebori maſculoſo, cujus uſus in dentifriciis & in exſiccandis hæmorrhoidibus eſt. *Lapis Arabicus* non eſt alius, quam ſpecularis, ſeu lapis Lunæ, ſeu glacies Mariæ, unde olim feneſtræ parabantur, lignis levigatis poſitis loco plumbi, unde fit gypſum optimum. *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque ſpecies. Sed lapis ſpecularis ipſam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla ſimilitudo cum lapide ſpeculari præter in cruſtis. Lapis ſpecularis, eſt inſignis lapis & humor, quaſi concretus terræ, qui non reſolvitur, & dum eſt humor terræ cryſtalli modo glaciatus, & in lapidē induratus, vocant eum glaciem Mariæ Quidam dicunt quod ſit res cœleſtis ad Lunæ claritatem poſitus, in ſpeciem lapidis coagulatus, & conſtrictus, præcipue ille qui

eſt

est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quanquam Lapis specularis cognationem habeat cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro Inveniuntur in ipsis cancris, præsertim in fœmellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgò oculi cancrorum, quia quasi formam habeant oculi: Sed inepte vocantur oculi, quia non fungãtur oculorum munere, nec extra emineant nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont, pag.* 139.

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont, pag.* 139. affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quàm remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gãsconi.

Lapis Magnetis, *Ruland pag.* 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland. pag.* 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Dioscor. lib.* 5. *cap.* 88. qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, sciissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. vo-

catur *Lapis Asius*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice erodendi, & leviter corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib. 36. cap. 17.* Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapicidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40. diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & salsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccatur, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petræ* nasci ex rore maris superveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantùm tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen est. vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare Indurator in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus crustosus, levis ut à *Dioscor* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureum, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis

Lapis Bezar, significat omne medicamentum conveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coaglatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis, &c. contra defectus animę, sanat omnes ictus venenatos. Eandē vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partum custodiunt, & pergnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, pręcipue vulvę. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorē coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest. Cornu ejus acquisitum intra festa, ut vocant Mariæ, præcipue extrema ramorum mire comitialibus prosunt, & adversantur hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Physicis.

Lapis Bezar, est etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Est animal *Persiæ* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo simile, partim capræ, In hoc animali, lapis repertus est (potissimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fissili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel simile continente) superficie levi, & splendente, substantia è laminis, instar cæparum sese invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem

animatis, ut in priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, colore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepsia.

Lapides Bezar, cancrorum, & ex perlis minus duri, non sunt de saxali natura, sed potius fiunt ex succo lacteo semicaseato, & semipetrificato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in mespilis, persicis, *&c.* Neutrum genus & medium servant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad solidum sui pulveris materiam non digerantur à stomacho humano; Illis tamen inest succus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi. *Vanhelmont, pag.* 115.

Lapis Quiris. in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis varìarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis: Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, osseæ, magnæ seminis lini, proportione tamen piscis. Hac gemma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ, propterea etiam meritò, & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex est, major, & minor.

Major est similis glandi, & lineis quasi torvo ductis quemadmodum egregie describitur à *Dios.* Vo-

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleę nucleo ſimilis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor eſt in forma cylindro ſimilis, fractus reſplendet. Ambo urinæ difficultati, calculoſiſque mire proſunt. *Lapides Iudaicæ*, 1. nucleo olivæ ſimilis, ſtriati: hi lapides in hunc uſq; diem in Palæſtina vocati dicuntur olivæ lapideæ. 2. Olivæ ſimilis, ſtriis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, eſt Teſtudo, Rebis.

Lapis Calcis, eſt ſcoria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipſa urina, Alias dicit, quod ſit lapis aureus.

Lapis facile igni liqueſcens, Fluſs.

Lapis occultus, id eſt benedictus, id eſt Ovum.

Lapis fiſſilis æroſus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, eſt Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Rul. p.* 284. ad 292. (& etiam *pag.* 301.) Ab aquatilibus, & ligno corporati: ab animantibus, & avibus, & oſſibus, & teſtis ſimiles.

De *Lapide Philoſophico*, *Ruland.* tractat, à *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later licuo, eſt argentum vivum.

Laton, eſt aurichalcum.

Lempinas, eſt terra ſigillata *Lempinas Calcis*, eſt batitura æris.

Lempinas, *lempina*, eſt auripigmentum.

Leo viridis, eſt Hermetis, Mercurius auri, Duenech, Antimonium.

Leo viridis, eſt opinione quorundam aurum.

Leo viridis, eſt virriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, eſt auripigmentum.

Leo, eſt aurum.

Lepi ferri, eſt ſquama ferri.

Lepos Calcis, eſt pulvis æris.

Leffas, est aqueum terræ, quod virtute seminum induratur, in ligna, herbas, &c. sic aqua vi seminis petrificatur. *Vanhelmont*, *pag.* 45.

Leffas Paracelsi, est succus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus. *Vanhelmont*, videas plus sub titolo *Leffas. p.*

Lesa, est calor rubens.

Leucasia, est calx viva.

Leux, est Amygdala.

Libra, est libra pensilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, carbones, ossa, conchæ, quæ in saxa corporata sunt, succo lapidescente, in fonte non procul à *Francifurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatur *Gnasborough*, in Eboracensi provincia, *Ruland.* enumerat in *pag.* 304. novem eorum species.

Limpidum, est purum & purgatum.

Lillium, est Mercurius, unde seme flores de pellicano Lili in tinctura Philosophorum: est quinta essentia sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur liquando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, instar undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majoris dissolutio. Duplex est.

1. Liquefactio simplex, quando corpus, nullum alium in finem quam ut fundatur, liquescit.

2. Liquefactio probatoria est, quando corpus liquatum probatur, imperfectum; à perfecto separatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: species est gagatis. Nihil aliud est, quam

induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos, causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, est Mercurius.

Lot, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus à Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine, in omnibus propriè membris, quorum variæ species sunt: Longi, breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi fasciæ dicti, & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum Armenicum, est Bolus.

Laudanum, & non ladanum, est medicina Paracelsi ex auro, corallis, unionibus, &c. composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima, & velut in centrum arte coarctata, quæ distensa tincturam exhibet absque numero, de quo satis. Vocatur Elixir, & medicina universalis.

Lapsus demotinus, est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laterium, est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & cacominerale corpus existit, metallum destruens potius quam e-

mendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola compositum reperitur ex auro & argento nullo pretio persolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, est angelica.

Laxa chimolea, est sal adnascens lapidibus, vide supra de anathrone, & infra de usnea lapidea.

Laxativa, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia.

Lessia, dicitur prædestinatio herbarum.

Lessas, est occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.

Lephante, sive lephantes, est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, *Ruland.* ponit septem species *pag.* 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra, superior & inferior sphera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in terebinthina, & in nostoch.

Liquor

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adiectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore ejnerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, siquis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorinda, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquor diebus restituti fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit, properasse se ad fon-

tem, bibiſſeque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuiſſe excitatum, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præſente uxore adjudicaverint. Quod cum ex aſtantibus viſu jam amiſſo audiſſet, mox parum de laudano, quod ſecum adhuc à *Theophraſto* ipſi datum habebat, in os impoſuiſſe: inde in dulciſſimum ſomnum per ſemihoram, aut paulo amplius incidiſſe, ubi evigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura eſt, admirante uxore, & cæteris præſentibus, evanuiſſe. Hæc ab ipſius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andræas Iociſcus* in ſua oratione recitavit: quin & Operinum penituiſſe Epiſtolæ quam ad D. *Wierum* de *Theophraſto* ſcripſit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipſo fuiſſe emendicatam epiſtolam, neque eum ſcripturum fuiſſe, ſi ſciviſſet, ita in vulgus prodituram. Licet præſtat eum ſcripſiſſe, plura enim in ea ſunt quæ ad Laudem *Theopraſti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda ſunt, quam vel Oporinus, vel alii interpretati ſunt. Sed Laudanum Paracelſi eſt medicina laudatiſſ. quæ non ex rebus vilibus, non venenoſis non opiatis, ſed omnium quas orbis habet præſtantiſs. quæ vitam conſervant, conficitur: & in omnibus morbis efficax eſt, præterquam in Lepra, ita à *Theopraſto* appellata, quod omni laude digniſſima eſſet. Duæ ſaltem res ſunt ex quibus conſtat, majora his inveniri in mundo non poſſunt. Et falſa & mentita eſſe ſcio, quæ adverſus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit teſtis locuples ſenex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theopraſto Baſileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophraſti* nomine adminiſtravit.

Lau-

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Cariolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Leseoli morbus, est ictericia. *Leseolus* enim Ictericiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leseolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur. Est etiam Ictericia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet. *Theophrast. cap. 7*, de tribus principiis.

Loycha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ exscissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici nitri, sunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album.

Luftum, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M.

Macha, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, veneficа neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita,

abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraq; religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelsi, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magnesia dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut magnes, sed spongiosus.

Mandellæ, semen est ellebori nigri.

Mangonaria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorũ, est aurea, argentea,

tea, ſtannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ poſtema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo ſulphure ſcatens, & ſcintillas ex chalibe multas excutiens præ cæteris pyritum ſpeciebus.

Martath, vel *martach*, eſt lithargyrium.

Mathematica, plurimis conſtat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Aſtronomia, Phyſionomia, Chiromantia, Perſpectiva, &c. Proinde quiſquis ſe pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, eſt argentum vivum.

Materia ſaphirea, dicitur liquidum cui nulla ineſt materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere ſunt elementa.

Marmoreus tartarus, eſt lapis in homine durus, at marmor, qui ſupra magnetinus etiam dictus eſt.

Maturntiva, ſunt medicamenta chyrurgorum apoſtemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, ſeu unio nihil aliud eſt, quam genitura, ſeu partus conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora ſtimulat, ſeſe pandunt quadam oſcitatione, ſitiunt rorem veluti maritum, ejus deſiderio hiant, ac roſido conceptu ſeſe impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aſpergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quaſi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: ſin turbidum rorem conceperint, ſordeſcunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minante tempeſtates, ſi fuerint conceptæ, ſi tempeſtive hiantes conchæ ſatiantur, margaritæ grandeſcunt: ſi tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente compri-

primuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur uino, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fœmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, masserium, mossel, mater, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.

1. Materia prima.

2. Lapis Philosophicus.

3. Aqua vitæ.

4. Venenum

4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella ſignata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, ſtellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponſa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis ſpiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombuſtible.
31. Æs uſtum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens Draco.
33. Marmor, Cryſtallum, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.

36. Magnesia alba, Magnes.
37. Ethesia alba, humidum album
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallorum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlumque.
43. Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philosophorum.
45. Fæces dissolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Mictocosmus.

Maturatio, est exaltatio à rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio est Quadruplex. Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, concisis culmis, vaporario sicco, fœno, humido, gigantis sole, &c. deinde est Fermentatio, & Projectio.

Macula, est oculi suffusio, cataracta.

Madic, est lac post butyrum.

Magister, Sal conficiens.

Magister, ferrum excoquens.

Magisterium, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneę partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quanquam non semper caveri possit, quin

quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Physici alterationem nuncupant.

Magisterium, Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum varium evadat habilior.

Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spirituosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur inconstanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod sustinet fixum est, quod non, volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus aut favilla evolat. Illud est quod è molli induratur.

Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur. Idque potissimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & similium: & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, molestum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.

Magisterium principiorum, est cum principatum compositum in principia resolvitur denuo.

Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundum qualitates occultas, aut manifestas.

Magisterium, qualitatis occultæ est, cum in his quę crassim totius substantiæ attinent, tantumq; effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, &c. Ea qualitas si pernitiosa est in usum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in re, sed in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit,

quit, reprimitur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex est, quotuplicia sensilia, circa quę exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spectant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc instrui potest, Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis gustum attinentibus tollendis.

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quę sunt meliotis gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes obviaque displodentes.

Magisterium pulverum, hoc est continuę consistentię in pulverem perductę, fitq; potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alcholia: Respicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum è fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur è rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractiones, macerationes, incerationes, sublimationes, solutio-

solutiones & similia. Fere enim hic quæritur restauratio humoris absumpti, vel deficientis, aut sublatio asperitatis convictæ, &c. in volatili vero, ut spirituum naturam induant attenuatione essentiæ, &c.

Magisterium ponderis est, cum pondere res exaltatur. Id autem potissimum in auro & argento requiritur, estq; una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum sit gravissimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus est. Quod si deficit compensatur arte. Massa aurea, vel argentea juste levior coquitur in urina, cum præcipitato corallino, vel africatur hydrargyrus auro argentove consentanea, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnato, ex sulphure & calce viva, vel cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccatum priore pulvere; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color presens è gradu inferiore ad superiorum exaltatur, sed & qui in potentia est, seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilus in suo genere: Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica in dustria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σίδηρος ferrum significat. Semper versus septentrionē se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Ruland. pag.* 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mamheb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Marnch oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia à *pag.* 320. ad 321.

Morcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medeæ gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cœli Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Rul.* 14. enumerat species 326.

Melanteria,

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quod jam fit à nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea scil. quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melissa, *Melission*, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Meluse, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Menfrica, est Mastix.

Merdasangi, est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, *Mosel*, est Stannum.

Mesz, *Misal*, *Masal*, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metar, *Mecal*, *Mehal*, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Misros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, *Mixadir*, est sal Armoniacum. *Musadi*, *Musadit*, Lixandrum.

Misseraßi, est gypsi.

Mistio, est compositio.

Undiquaque hujus quatuor ſunt ſpecies. { Inceratio, Et incorporatio, Colliquatio, Et Confuſio.

Miſtura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, eſt æs plumbi.

Molipdides, eſt lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, eſt glis montanus.

Mechanopeotica, eſt inventio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulſorum, ſtringarum, aquarum exaltationum per fiſtulas & ventilia, folles, ac ſimilia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipſum invocando, vel cum ſeipſo, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, ſunt ſcarabei volitantes, colore ſplendentes aureo, qui attriti ſuavem edunt odorem, in pratis menſe Majo potiſſimum reperiuntur.

Melibœum, eſt cuprum. *Melibocum*.

Meliſſa, non pro apiaſtro, ſed pro manna ſumitur ex nobilioribus herbis tracta magiſterio.

Meluſinæ, & melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata deſperabundæ, fuerunt à Sathana raptæ, & in ſpectra tranſmutatę, ſpiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monſtra. Vivere putantur abſque anima rationali, & in brutali ſolum corpore phantaſtico, nutriri elementis, atque una cum iſtis in extremo die judicii tranſituræ, niſi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipſe, naturali morte interire poſſe, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejuſdem ſtatus atque generis plura ſpectra haberi creditur in deſertis, in ſylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homi-

homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis perse, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatē adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum seperatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativū aurei coloris, quod in salinis cavernis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ

de illis fieri poteſt, ac debet anatomia philoſophica vera, non mortua cadaveris, ſed viva, eſſentialis pariter & eſſata.

Minium, eſt mercurius ſaturni præcipitatus, ſed potius crocus.

Miſſadan, eſt argentum vivum.

Mitigativa, ſunt medicamenta chyrurgica, præſertim anodyna, quæ dolorem ſopiunt ac mitigant.

Molæ matricis, eſt abortivum quid in matrice generatum.

Menſis philoſophicus, eſt tempus putrefactionis, ſeu periodus quod lunę motum imitatur, qui in aliquibus eſt 30. in aliquibus eſt 40. dierum, philoſophicus dicitur, quod in artificio lapidis philoſophici uſurpetur: ſed & pauciores dies menſem conficiunt iſtum, qui definiri ſolet ſecundum naturam rei, & abſolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta eſſentia, & aqua permanens, ſpiritus, ſemen fœmininum paſſivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, eſt principium materiale, vaporoſum, naturę aqueæ, ſubjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & abſolutio adeſt.

Mercurius, argentum vivum. *CC. S. Z.*

Mercurius, Chambar magneſia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. ſpecies diverſas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menſtruum, Sanguis menſtruoſus, menſtruum vegetativum univerſale, vinum aminatum, aqua regis philoſophorum: menſtruum extrahens ſolutivum & vegetativum univerſale, Sol, Luna.

Miſy, eſt res metallica, ex ſpeciebus calchanthi, ex humore

humore coagulato, ut chalcitis, misy & sori, chalcitidi[1] generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuius est misy, crassius est sori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, à primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut *Theophrasto* placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Naturæ, Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam expetunt, sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ à Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quę analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cęteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Fernelius Burgravius*.

Est à magnete, quem vocant Antiphatico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturę quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius* Me-

de illis fieri potest, ac debet anatomia philosophica vera, non mortua cadaveris, sed viva, essentialis pariter & essata.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, sed potius crocus.

Missadan, est argentum vivum.

Mitigativa, sunt medicamenta chyrurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Molæ matricis, est abortivum quid in matrice generatum.

Mensis philosophicus, est tempus putrefactionis, seu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus est 30. in aliquibus est 40. dierum, philosophicus dicitur, quod in artificio lapidis philosophici usurpetur: sed & pauciores dies mensem conficiunt istum, qui definiri solet secundum naturam rei, & absolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta essentia, & aqua permanens, spiritus, semen fœmininum passivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, est principium materiale, vaporosum, naturæ aqueæ, subjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & absolutio adest.

Mercurius, argentum vivum. *CC. S. Z.*

Mercurius, Chambar magnesia.

Mercurius, dividit *Rul*, in 20. species diversas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menstruum, Sanguis menstruosus, menstruum vegetativum universale, vinum aminatum, aqua regis philosophorum: menstruum extrahens solutivum & vegetativum universale, Sol, Luna.

Misy, est res metallica, ex speciebus calchanthi, ex humore

humore coagulato, ut chalcitis, misy & sori, chalcitidi[1] generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuius est misy, crassius est sori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, à primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut *Theophrasto* placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Naturæ, Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam expetunt, sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ à Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quę analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Œconomia, in Microcosmi familiam, cęteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Fernelius Burgravius*.

Est à magnete, quem vocant Antiphatico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturę quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius* Me-

Molochites, gemma est non transluces, spissius virens quam smaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. 4. E mixtura plumbi &auri. 5. Plumbeis laminis cocta &c.

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facile liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortaliorum, est modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc est, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.
2. Quæ ex aëre secundi gradus.
3. Quæ ex aqua tertii gradus.
4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Porro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1. Nativa

1. Nativa, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2. Factitia, cum miscemus cœlesti aquę salis partum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt garum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum fœtens, aqua fortis.

Muscula, sciurus, campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydisis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylphæ, Defluviæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiasis, est morbus in oculis, cum nihil à longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis & crescentia quædam. *Myrmeciæ*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Mysis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materia parte vehens. Unde à succo tantum discedit, quantum succus à corpore; & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, prœmissa tamen prœparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnum

Magnum Oportet, est tribulus & spina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* scripsit singularem tractatum.

Mysterium hellebori nigri, est scilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & sic in aliis, *Para.*

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo suæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de se generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & specie differentium seminum enascantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde sumpserunt olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monstrosi homines horrendi visu, & execrabiles. Non honestius hominum malitia factum, qui bruta diversarum specierum una vi cogunt, ut equum & asinam, in generationem bajulatorum sapientiæ hujus mundi: quæ etiam monstra sunt ad generationem inepta ac sterilia, ab istis abhorrente natura prorsum ut ab aliis. Narratur historia quæ non usque adeo multis elapsis temporibus accidit Salisburgi, de monstro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in sylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendissent, ab istis solummodo circumseptum ad Episcopum suum adduxerunt, humana planaque facie conspicuum, manibus pedibus ac digitis similibus, reliquis vero membris omnibus pilosum ut brutum. Quatuor gradiebatur satis demissis pedibus uti porcus. Appositio cibo ac potu gustare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, siquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Meticulo-

culosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli; pustulę sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mulæ, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quęque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumiæ.

Muscilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrurgorum, invalidam & putridam carnem à bona & viva separantia atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missadar, est Mercurius.

Misterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N.

N*Acta*, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica,

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cujuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut eruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, similia sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quę cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, quimortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extroquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & à Christiano quovis detestanda.

Nasda Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma. *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha, Nihil aliud est, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyttæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum. *Nigra*, quæ est forsitan illa Amiavi picea & glutinosa, bitumine persimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui possit, quam pulvere injecto: Hane nigram naphtham, stercus dæmonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus lasserpitiũ, asfam fœtidam. *Napthæ*, est vis ignium rapax. *Naphthæ* est duplex.

1. Naturalis, quæ est proprie petroleum.
2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones isti crustosi lapides, qui apud Germanos

manos effodiuntur ſunt gagatis ſpecies, qui ſunt bitumen ſub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine cauſa ſunt, quare montes, ut Ætna & Veſuvius flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor ſolis deprimit illud incendium vel obfuſcat, è contra in nocte, quæ eſt humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, eſt pyr. Ignis.

Narbaſathar, eſt flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron natron, eſt nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, eſt coagulatum: clarum eſt vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petorſum, nitrum quaſi ſal petræ cal. & ſiccum in ſecundo gradu. Eſt nitrum res cognata ſali, & quę eſt ſpecies ſalis. Hinc ſal lucidum, ſal Alexandrinum, ſal Anderenæ, ſal nitrum unum & idem ſunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Noſtra in medelis ſunt præſtantiora, quia muto magis aperiunt, & evocant humores; ſed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diverſis modis, in ſtabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo ante ſæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ryland. pag. 346. enumerat ſex genera nitrorum.

1. Armenum.
2. Arabath.
3. Aphricanum.
4. Romanum.
5. Ægyptiacum.
6. Babilonicum. Arabes ſoli primam & ſextam celebravere.

Eſt etiam nitrum artificiale factitium: ſicut ipſe flos parietis, ſeu petræ, vel flos ſalis. Coquitur hoc ex ſale, vel aqua ſalis.

Nitrum, eſt lapis ſalſus; id eſt ſulphur album.

Nitrum

Nitrum Alexandrinum, eſt Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum, Tincar.

Nitrum, eſt ſal albus, ſcilicet baurac.

Nitron, eſt fex vitri.

Nous, eſt Chalcos. Æs.

Nochat, *neuchat neuchor*, Venus, Æs.

Nocaſit, eſt cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, eſt Coopertorium vaſis diſtillatorii.

Nora, eſt Calx.

Nora, etiam eſt Nitrum.

Nora, etiam eſt quodlibet ſal.

Noſididach, eſt Artus.

Nuhar, eſt Venus vel Æs.

Nuſiadar, eſt Armoniacum.

Nuba, eſt Cuprum.

Nutrimentum, eſt res tranſmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ ſpecies eſt, coloris Roſinfarb: in Hibernia copioſe invenitur. *Para. pag.* 893.

Nyſadir, *neſtudar*, eſt ſal armoniacus.

Nitri, ſpiritus Tartariſatus.

Nitri, ſpiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, ſpiritus Sulphureus.

Nennſareni, dicuntur ſpiritus aërem inhabitantes.

Neuta, eſt pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnaſcens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, eſt ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique ſpiritus aſtute ſe cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantum & non aliter, ut repente quid è longinquis

quis adferant, aut ad remotiſſima loca deferant: noctu poti ſſimum eſt deſtinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque ſunt miniſtri ac tenebrarum.

Nitrum, eſt ſalſugo quædam ex urinarum congregationibus in ſal præparata.

Nitriales, ſunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut ſal petræ vel nitrum, Sulphur, &c.

Noboch, inſtrumentum eſt necromanticum.

Nodi, ſunt articulorum tumores indurati.

Noſtoch, eſt jaculum alicujus ſtellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potiſſimum Junio, Julio, & Auguſto ſuper latos campos, vel in pratis, inſtar fungi magni vel ſpongiç, foraminoſum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiſcit. Sunt qui per noſtoch ceram intelligunt metaphorice

Nubæ, eſt ſecunda ſpecies tereniabin aut mannæ, roſeo, colore qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, ſunt ſpirituales homines ac mulieres, vel corporei ſpiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Meluſina.

Nymphidica, metaphorice ſpiritus aquarum ſolventium in arte dici poſſunt.

O.

O*Brizum*, eſt purum aurum in ſpadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, ſunt medicamenta, quæ per ſuum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, eſt oleum tartari ad ſummum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus ſulphur earum eſt.

Oleum vitrioli auri ficatum, eſt quod auro dulcoratum eſt artificioſe.

Oleum colcotharinum, eſt oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus ſpiritus, eſt aſtrum in homine, quod efficit ut umbram de ſe præbeat.

Operimethiolim, eſt mineratum ſpiritus.

Opitulativa, ſunt medicamenta quæ fluxus ſtipant & obſtruunt.

Oppodeltoch, Paracelſi præcipuum eſt unguentum. Stichplaſter.

Ordoleum, eſt apoſtema parvum ordeo ſimile.

Orexis, eſt ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, eſt ars bellicorum inſtrumentorum inventrix.

Orizeum, eſt aurum.

Orizeum foliatum, eſt aurum in tenuiſſimas bracteas malleo cuſum.

Orizeum præcipitatum, eſt aurum in crocum ſuum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, eſt vitrum metallinum.

Oſſa paralleli, eſt univerſale medicamentum in podagra.

Obelchera, *obelkara*, eſt Cucurbita.

Ocob, *ocab*, *ocop*, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophraſtus* ſimpliciter *ochram*, eſſe terram luteam deſcribit, & ſitu diverſa enumerat genera, cum inquit: In argenti & auri metallis naſcuntur optima pigmenta, ſcil. cœruleum, quod proprie limus eſt. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proximum marmoroſum, 3. preſſum Cyricum: Si acute conſideramus *Ochræ*, quatuor habemus ſpecies.

1. Lapidoſa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.

2. Eſt pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chryſocolla.

3. Eſt

3. Est terra sicca simplex ad ripas.

4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare. Porro ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Nitrum hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus, aqua viva, viscosa, *&c.*

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtilium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvantur in liquorem quemvis, hic vero duntaxat partes essentiales internæ in pinguem succum, relictis partibus crassis. Necesse est autem præparationem procedere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c.* apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribram spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem redúcuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus,

vel deliquio seu solo, seu cum aliis, &c. Solutio siquid fæcum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur unâ: & abstrahitur iterum, idq; repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur· idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod coquendo extrahitur Id fit, vel per elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex assatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovis modo:

Et fit dupliciter, { Assatione, & Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt *Onychem*, è lachryma arboris lapidescere, & fieri. Quia igne crematus, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus Onichis species facit { Nigras, Rubicundas, & Albas.

Quæ omnes cum fricentur, solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, &c. *Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater proprie est India. Est gemma pretiosa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & ame-

amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris; & *Ophites* dicitur, tantũ propter colorem, quia colore repræsentat serpentes. Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7.* docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum:

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & Nigrum durum.

Opilare, est operire.

Ops Metallum, est argentum vivum.

Orale, est Vas.

Orbis, Tympanum.

Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.

Oriza, est risum. *Ozeman*, est album ovorum.

Orms, est Gallina.

Orogamo, est Aurum.

Oforár, est opium.

Ostrutium transplantatum, est Angelica.

Othan, Mercurius Philosophorum.

Ovum, est lapis benedictus.

Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ Philosophicis operationibus inservit.

Oxos, *Oleum Palestinum*, } Est Acetum.

Oxy, est Acutum.

Ozo, est Arsenicum.

P.

PAndalitium, paneritium, vel *passa*, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & Persina, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula à nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Parædri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium; Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando, pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circulatorium, à figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes

Pes lucuſte, *Pes bruſte*, eſt alumen Jumeni.

Petra ſanguinaria, eſt hæmatites.

Phanlec, eſt ferrum.

Phiala, eſt vas vitreum ex ventre in modum ſphęrę rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus uſus frequens eſt in coagulationibus & ſolutionibus.

Phibit, eſt rapax.

Phlotron, eſt ſpecies fluxus ex cooſtro generatus.

Phraſium viride, eſt flos æris.

Phtyſis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti ceſſatio, aut timore, aut nimia aviditate exiſtens.

Phtyſis, eſt conſumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtyſis, differt ab *Hectica*, { Subjecto, Genere. Accidente

1. Subjecto, *Hectica* eſt morbus Cordis. *Phtyſis* Pulmonis.

2. Genere, *Hectica* eſt Febris. *Phtyſis* non.

3, Accidente, *Hectica* eſt morbus generalis, reſpectu Cordis. *Phtyſis* ſpecialis Pulmonis.

Pilos, eſt Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili capus*, quo franguntur panes ærei.

Piſare, eſt Colare. *Piſtare*, eſt contundere.

Pix liquida, eſt Terebinthina. *Pixari*, eſt pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Eſt corpus metallicum, lividum, terreum, ponderoſum, parva participans albedine, multum habet de ſubſtantia terrea, & in ſtannum per lavationem vertitur. Quo patet ſtannum eſſe perfectius plumbo. Plumbum plus habet de ſubſtantia ſulphuris fixi ad compoſitionem ſuam, quam Jupiter, id eſt ſtannum. In ſumma, argentum vivum, malum groſſum

mali saporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menstruosa mater, initur à sulphure marito leproso, aut livido: & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum est plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, μόλυβδος dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à *pagina* 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Dioscor.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Du-

Duplex est, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis speciebus videas plura *Rul.* à *pag.* 372. ad *pag.* 376.

Pompholix, *Dioscor.* conjungit pompholigon, spodon, & antispodon.

1. *Pompholix* est, cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt secundum diversitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim est quę cinerea est, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus Misnensium continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt à spodio candore & levitate: è contra pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix à spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2. Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephanti, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

mali saporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam mens-truosa mater, initur à sulphure marito leproso, aut livido: & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet, { Nigrum, quod verum est plumbum: deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis, μόλυβδος dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Kuland.* à *pagina* 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena, *Dioscor.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Du-

Duplex est, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis speciebus videas plura *Rul.* à *pag.* 372. ad *pag.* 376.

Pompholix, *Dioscor.* conjungit pompholigon, spodon, & antispodon.

1. *Pompholix* est, cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt secundum diversitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim est quę cinerea est, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus Misnensium continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt à spodio candore & levitate. è contra pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix à spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2. Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephanti, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2. *Pompholix*, colligitur de argento.

3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo ſegregatur.

4. *Pompholix*, ex ære Manſfeldio.

5. Quæ colligitur quando argentum à cupro ſegregatur.

6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7. Candida puriſſima.

8. E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, *Tutiæ*, & ſpodius, unum & idem ſunt.

Poponac, eſt gummi.

Porſitigon, eſt batitura ferri.

Praſis, *praſimum viride*, eſt flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corroſa, & in aqua ſoluta, vel aquæ corrodentis abſtractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, ſic argentum in aqua forti diſſolutum cupro, ſale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: ſic aurum in aqua regia ſolutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui ſi parum per folium ſulphuris admixtum, idque clauſo vaſe ad ignem poſitum fuerit, ut argentum vivum & ſulphur evaporare & diſcedere poſſint, calx ſubtiliſſima relinquetur: ſimile judicium etiam de aliis eſto. Sed quo magis corpora diſſolvuntur, tanto etiam magis ſubtiliuſque calcinantur.

Preſmucum, Ceruſa.

Principia Chymica.

Principia ſunt, quibus res in quolibet miſtorum genere eſt facta, quæ quia inſunt, & jam certum ſibi natu-

naturam subſtratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi poſſunt. Hæc principia alia ſunt ab Ariſtotelis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis ſint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tam cœleſti fundantur. Itaq; quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad eſſentias.

Principia autem ſunt tria, { Mercurius. Sal Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, eſt per medicinam ſuper re mutanda projectam cum repentino ingreſſu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem intus in ſubſtantia mutet: differt autem quod non fiat cum digeſtione lenta, quæ paulatim miſtilia alterantur, & craſin accipiant, ſed violenta penetratione facta, quaſi in momento ingreſſus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, ſed tinctura.

Prolectatio, eſt extractio per attenuationem partium ſubtilium, ita ut rarefactæ inclinatione ſuæ naturæ, à craſſioribus in diverſum ferantur, ibique conſiſtant. Itaque etiam ejuſmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, ſeu rarefactiles; & antequam conſiſtat prolectatum, vel igneum, vel aëreum, vel aqueum ſufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & abſiſtat à terreis fixis vi levitatis ſuæ vel fluxus.

Pſamos, eſt arena.

Pſincus, *Pſinkis*, eſt Ceruſa.

Pſythos, eſt frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus ſpecies. { Niger, & Albus.

Ni-

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in *Melo* & Insulis *Æoniis*, aptissimi ad corpora leviganda.

Albus est levis, spongiosus, sciſſilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis, & degenerat plane à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche:

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur à commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso sinitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrifactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt & mitescunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum robis collocari.

Putre-

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: Aquibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, &c. Fit autem in aqua philosophorum sicca, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familares dicti, quasi penes nos nati.

Pentacula, sunt signa. sigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur à malignis spiritibus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per universum corpus discurrens.

Peucedanum, est angelica sylvestris.

Pilizenii, sunt pili circa caudam leporū nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pinguia.

Plumbum Philosophorum, est ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus sinoniæ vel glutinis albi.

Phantasmata, sunt spiritus sylvestres non diabolici, in desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis sæpissime loquuntur, terrefaciunt aliquando; suam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelsum* expositione prima, quam facit in Euangelium D. *Matth. cap.* 14.

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuo persequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, &c.

Phœnix,

Phœnix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis ille Philosophorum celebratissimus.

Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoscitur à facie usque ad pectus, ut ex habitu de cujusque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel *pulpelxia*, est stupor, attonitus, apoplexia, vel syderatio.

Præsagium, est præcedens aliquod notabile signum rei futuræ historiam, ex quo prophetia quandoque sumitur.

Præservativæ, sunt medicamenta vitam à suis inimicis, & corruptionibus defendentia.

Prefforium, est torcular, instrumentum quo species contusæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab astris ob oculos posita, de quibus *Paracelsus* eodem loco super *Matthæum* fusius differit: dicuntur alias Prumalia.

Pruinum, est prima tartari species.

Pruina, sed *pruna*, est ignis persicus.

Pulsatiles, arteriæ venæ dicuntur, forte proeumatica.

Pusta, est saniei digestio, à pure dicta.

Putredo, est generationis materia prima, sed melius.

Putrefactio, pro corruptione sumitur in alterationē.

Pygmei, dicuntur homunciones vel subterranei spiritus, quos etiam faculas aut scintillas vocant. Non natos esse perhibent, neque habere parentes, sed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto scarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præsaga, quum ignis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione. Exemplo sit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, singulis eorum,

de

de quibus habetur ſuſpitio, nominibus inſcriptis, crepitare ſontis ſoliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum ſimul, fieri poſſe putant. Aliud eſt.

Pyrotechnia, hæc ſolum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, ſed medio, ac potiſſimo inſtrumento potius.

Pyrala ſylvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem ſunt, ſeu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam eaſdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipſius colore tantum, non materia. *Dioſcor.* Et color poteſt facile mutari in plumbagine diverſis vaporibus è terræ viſceribus excitatis. Si aliquod habebis diſcrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum ſolum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic eſſe galenam:

Sed duplex eſt { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diverſis eorum ſpeciebus, videas plura, *Ruland.* à *pag.* 372. ad *paginam* 376. ſi placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, eſt Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihili. Ex Cadmia inſperſa de induſtria, vel ex ipſa Cadmia proflata follibus fit. Cinis metallicus leviſſimus, fit etiam in ſummitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domunculorũ ab extra. Si in oris fornacum eſt, tum Cadmia eſt capnitis, ſi in lateribus, & ſummis cameris, eſt pomphylix, pars quæ in ſummitate depen-

dependet est pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & cittinam: in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit,

1. E cannæ radice adusta.

2. Ex ebore vero combusto.

3. Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus; cum fieri deberet ex ebore usto. Antispodium fit ex cauticulis stipticis secund. *Dioscor.*

Pyrites, & Marchasita idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur: & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* species.

1. *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis speciebus.

2. *Pyrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris specie æris, cognatus priori.

3. *Pyrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere sulphuris: cui nonnunquam admiscetur quarta sequens species.

4. *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia Reichensteinii subtilis admodum,

dum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum solum: Sed Rauriſi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, ſubtilis admodum reperitur Reichenſteinii, & admiſcetur præcedenti ſpeciei, ut ex illa poſſit etiam excoqui aurum. Sed hæc ſpecies paulo diverſo modo reperitur, *Aldenbergi* in *Sileſia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per ſe ferè ſpeciem maſſæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibuſdam, non in omnibus.

Pyrites habet inſignem vim diſcutiendi, abſtergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioſcor. lib. 5. c. 89.* plura videas in *Rul. pag. 393.* ad *pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam eſt parens ſuccorum 6. *pag. 327. Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag. 397. Pyrites* è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag. 397.* Argentei coloris. 8. *pag. 398.*

Pyramis, (aliis catinus coniformis) eſt vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus ſuperior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari poſſit.

Q.

Quandros, Lapis eſt ſeu gemma, quę reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris cādidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos caſus valere dicitur.

Quanli, eſt plumbum.

Quarz, eſt petra ſellis.

Quartatio, eſt ſeparatio auri & argenti invicem commiſtorum, quæ ideo dicta quartatio, quod miſturæ ex auro & argento tantum ſit addendū argenti, ut hujus tres partes ſint ad illas unam, fiantq; omnino quatuor.

Quinta essentia, est mysterium, ad æthereæ naturæ paritatem virésque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & synceriſſima crasis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumq; partibus extrahitur. Fit hęc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alii aquam primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à *Para. Tom. 2. pag. 357.*

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter

de

de calido & ſicco judicandum. Nam ſiccitas ineſt caliditati ſoli, nec fieri poteſt ut frigidum ſit ſiccum, aut calidum humidum. Iſtæ complexiones ſunt ex Aris ſic diſponente natura, ut uterque parens elementum ignis maſculus calidus, ſperma ſiccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menſtruoſum ſemen aquam poſſideat, ut iſtra ſimul etiam conjuncta videmus aquam ſuæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non ſecus atque aërem igni ſuo ſemper continuum, ſpheram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem ætheream elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, ſub complexione vel calida cum ſicco per ſe, vel ſicco reſoluto, aut ſub frigida cum humido per ſe, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut ſæpiſſime frigida multa judicentur ex oculo vel manifeſto, quæ calida ſunt in occulto. Exemplo ſit nobis cryſtallus apparentia frigidus & ſiccus, in occulto centroq, ſuæ naturæ tamen humidus eſt, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura ſua ſiccum eſt reſolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert phyſico probe cognoſcere naturam & complexionem rerum; cum ex ſuis parentibus, tum ab externis accidentibus in compoſitione acquiſitis. Hæc etiam in artificialibus ſolutionibus & congelationibus immutati ſolent. In ſumma tam vaſtus eſt graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non ſine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via tranſire valeat ad ſcopum verum recuperandæ ſanitatis in medicina. Quod etiam à ſuis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco ſit affirmatum, alio negetur apertiſſime. Tum demum ad ſacram diſtinctionis anchoram eis, tanqum ad aſylum

confugiendum, quibus ſuum delirium demonſtrabitur. Quapropter fœliciſſimum phyſici ac medici judicandum eſt ingenium, quod à confuſione phyſica, noverit in ſpagyricam rerum unionem, infallabilem ſemitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam eſſe de his Paracelſi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur ſummum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commiſceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua ſtygia vel forti reſolvantur ambo ſimul. Argentum totum in aquam confluit, auro ſolo ſubſidente pulveris inſtar, ſpadicei nigricantiſque coloris.

Quinta eſſentia, dicitur ſpiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuſcunque rebus vitam habentibus tracta, & ad ſummum gradum ſubtilitatis adducta, per ſeparationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omniſque medicina incorruptibilis, in quibuſcunque rebus deliteſcens. Dicitur alias rerum forma ſpecifica, quæ ſi à ſpecie removeatur, ad ſuum genus accedit, altiuſque progreditur donec in centro quieſcat. Quod his tribus characteribus elegantiſſime denotatur à Paracelſo. 2. 4. o. Hoc eſt per abjectionem confuſionis & impariatis impuritatiſque elementorum quatuor, prevenitur ad duplatam quintam eſſentiam in decade ſub unione creata quieſcentem.

Quintum eſſe cujuſlibet elementi per ſe ſolum, eſt animal ex eo ſolo productum.

R.

R *Agadiæ*, ſunt nolæ vel apoſtemata pudendorum.
Rana, eſt apoſtema ſub lingua.
Rabira, *Radira*, eſt ſtannum.
Rabiel, *Roliel*, eſt ſanguis draconis.
Rachi vel Raco, eſt Mercurius.

Racri Ranac, eſt Sal armoniacus.

Ramigi, id eſt *Ramigiri*, eſt Colophonia.

Ramag, eſt Cinis.

Raſar vel Raſtis, eſt Stannum.

Raſtol, *Raſoes*, eſt æs.

Raſtul, eſt Sal.

Raſaheti, *Ruſatagi*, eſt æs uſtum.

Realgar, eſt auripigmentum rubeum.

Recha, eſt Marmor.

Recepiaculum, eſt vas amplum & globoſum diſtillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei diſtillandæ ratione variat. Nam ſi res vaporoſæ flatulentæ, & ſpirituales diſſolvuntur, amplum eſſe debet: alioquin à ſpirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec ſine aſtantis periculo, rumpitur, atque in fruſta diſſilit. Si vero res calidæ tenuesque fuerint, collo longo formatum eſſe debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, ſinder.

Rel, *rebus*, eſt acetoſum.

Reſtinctio, eſt gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante reſtinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic eſt primus & principalis finis inventæ reſtinctionis.

Retorta, eſt vas globoſum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac ſenſim in oblongum canalem reflexum tranſit.

Reſolutio per medicinam, eſt cum commiſta violenter ſeparantur, adjecta reſolvente, & quantilibet miſturæ partem ſegregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etſi liquida ſit, dici queat aqua ſolvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel ſimilia ſeceſſu. Itaque & empyriaſis opus ipſum poterat appellari. In nonnullis vicinum eſt coagulationi, quæ unâ crebro fit.

R*aparum radices*, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

R*everberatio*, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

R*everberatio clausa*, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accidit.

R*everberatio aperta*, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

R E X.

R*inar*, est limatura. R*ian* idem

R*obes*, est acetum.

R*on*, est libra.

R*osa*, est Tartarum.

R*ota*, R*otingenius*, est Colophonia.

R*ob*, est succus inspissatus.

R*ubeum*, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

R*utabulum*, *vel Vncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimasticis operationibus inserviens.

R*ubrica synopica*, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis synopidam. *Dios.* eligit eam, quæ gravis, densa, jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnus, Insula in qua fodiebatur illa terra, subjicitur

citur Turco, quare facile *Byzantium* portari poſſit. Quod ſi color talium paſtillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ reſpondet, cauſa forſitan eſt, quod cum terra diluitur, ut in paſtillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius fodiuntur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æſtimant ad peſtem curandam tales paſtillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ ſigillatæ diſſimilis eſt, niſi quod Armeniacæ terræ ſigillum nuſquam impreſſum legatur. Utrum hæc terra ſit tandem ſignata redacta in paſtillos cum literis Turcicis, an ſit rubrica ſynopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum eaſdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda eſſet, an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.
- *Nativa foſſilis.*
  - *Synopica & Terra Lemnia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut ſolis aduſta & degenerante.*
    - *Nativa, ad flumina calore ſolis, aut terræ exuſta & degenerante quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.*

  Metamorphoſis egregia, ars à natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut exiſtimat & ſcribit ex rubrica ochram.
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra uſta arte in novis fictilibus.*

Relolleum est triplex, { Incorporatum, Innatum, & Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2 Innata, sunt ex tribus. Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvisu relolleum, cum tinctura velocissima. *Para.* 871. *pag.*

Ranarum sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus. *Para.* 890.

Realgar, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphorice sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar terræ arsenicum: realgar æris terebiabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

Rabeboja, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis, lapis rebis*, est Capilli.

Rebus vero, est ultima rerum materia.

Rebisola, est arcanum urinæ ad ictericiam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Reduc, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidentalis

talis vero cheronia & occulta, in eo quod vermibus adversetur atque corruptioni.

Regale, cimentum est, quo repurgatur aurum.

Resina, dicitur pix flava, & pulchra.

Resina auri, est crocus ex auro tractus.

Resina pini, id est, abietis.

Resina terræ, est sulphur.

Resina terræ potabilis, est sulphur sublimatum in liquorem, balsamum, vel oleum redactum.

Repercussiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorsum agentia.

Reverberatorium, furnus est, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, est instrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Rosea, est idem quod herespelas.

Rubedo de nigro, id est, de talco nigro.

S.

Sagani, sunt spiritus quatuor elementorum.

Salamandri, sunt spiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia sustentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Zifer, quæ statim atque infirmabatur, sese in ignem conjiciens reficiebatur & convalescebat, in eo sedens gaudensque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminosum, id est ex alumine plumoso tractum.

Sal anathron, est sal ex usnea lapidea tractum.

Sal crystallinum, est sal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, est quod ex colcothare vitrioli factum est in alcali.

Sal congelatum, nascitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis

Sal enixum, id est resolutum.

Sallena, species est salis petræ.

Sal mercurii, dicitur spiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, est quod in testudinibus cellarum nascitur in conos oblongos, ex calce resoluta, vel ex spuma salis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutissime conjecta est, ut in caulis ovium, stabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal præcticum, fit ex mixtura salis petræ cum sale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria suspensa, resolutione penetrat sal extrinsecus, adhærens ollæ, quod singulis denis vel duodenis diebus abradendum est, instar pruinę.

Sal scissum, seu entali, & alumen scissum, idem sunt.

Sal resolutum externum, est quando quis aliquid comedens sal esse existimat, omniaq; salsa sibi videntur.

Saltz, *sultz*, vel Selenipum, est salsugo vel muria salis, ex sale resoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, *vel Sabena*, est Sapo, lixivium unde sapo fieri solet.

Sadir, est scoria.

Saffarum, est species salis.

Sagda, *vel sægdo*, coloris prassii: ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita sagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non possit nisi abscindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potes mare esse patriam ejus. Gemma est magnitudine fabæ. Soli apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia speciem ejus gemmæ esse nigram ligno similem sine pondere.

Sagimen

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, } Eſt ſal acutum.
Sal lambrot, }

Salefar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo mucrum, eſt ſal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaq; & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, *ſeu Thaber*, idem.

Sal amoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal alkali.

Sal gemmæ,
Sal adrom,
Sal metallicus,
Sal Hungaricus,
Sal lucidum, } Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal Indicus, est Mercurius, solvendo, & coagulando.

Sal factitium, est id quod coquitur vel arte fit, & est duplex.

1. Marinum, *Dioscor.* prædicat id quod sit candidum, æquale, densum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc sal marinū stagnis completis, marinis aquis exsiccatis sole ardentissimo, quasi coctione quadam & imbre seu aquis dulcibus admistis. Nullum enim sal fit sine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap. 106.* Admiscent salsis aquis dulces aquas parantes sal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hispaniæ*, & *Galliæ* fertur, & sic fit & exsiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, sicuti jam coquitur sal Hallis in *Saxonia*, in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum superat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in *Marchiæ* quodam loco. In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare mægnæ sunt paludes, multis in locis stagnantes aqua marina: in illis fit tale sal marinum lacustre ad littora, relabentibus fluctibus operante sole, qui coquit istam aquam marinam in sal, quod incolæ mox certo artificio, factis quasi cistulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magisque sole sicco excoquitur, & fiunt frusta ejus immensæ magnitudinis, tanquam forent alumē, aut glacies ipsa fluminum, sed coloris sunt subpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc sal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo saliuntur pisces. Illud sal lacustre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidissimum.

Addit *Dioscor.* modum urendi salem, tam fossilem, tum

tum factitium: quod sal ustum salsaculum, & cotulam dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, sive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam est, saporem habens salis, & odorem marinum virosum, alias spumam salis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris sponte nascitur, spuma in extremis littoribus, & scopulis relicta. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc esse spumam salis, quod cum homines sal conficiunt, salsis aquis dulces admisceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod salis sunt infinitæ species, si loca, patriam, colorem, mineram, qualitatē, & alia considerare velis.

1. *Sal Cappadocium*,
Sal panis,
Sal massæ,
Sal usuale,
Sal commune,
} Unum & idem sunt.

2. *Sal Sodomæ*, est sal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua est amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc sal videtur esse species spumæ maris, vel salis concretæ.

3. Alia est species salis, quæ dicitur *Sal alkali, vel alkal*, quod factitium est, & fit de herba *Kali, vel usuen*, quod volunt fieri combustione herbæ anthillidis in fovea.

Est & sal lucidinum, nomine nitrum, & *sal Alexandrinum*, & *sal Anderonæ baurach*, aphronitrum, nam nitrum species est salis.

Salis flos Aleosanthos, à mare videtur habere, est quædam efflorescentia maris, & emittit hoc mare medicamentum: alio sub nomine habetur in officinis, nempe

dicitur

dicitur sperma, vel semen Ceti, vel balenæ, seu ambar subalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forsan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem spermatis Ceti, sed floris salis, & idem est.

Reperitur in ipso mari, & supra petras in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, sed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos salis duplex est, { 1. Tenuissima favilla, & candidissima salis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.

Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est sal commune non præparatum, { Sal usuale, Sal massæ.

Sal vitri, Sagimen est vitri.

Sal sapientum, est armoniacus, sal pensum.

Sal rubeum Indiæ, est nitrum rubeum.

Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus, *Sal Syrus*, *Sal thabor*, *Sal metallinum*, *Sal grandinosum*, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpurea, & reperitur in eisdem metallis in quibus auripigmentum nativum, est species auripigmenti, illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus: præter colorem quod ruffum est, & consentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymistæ discernere studeant, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam: unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure

sulphure & argento vivo debili à natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

Sandarachæ quatuor sunt species,
1. *Sandarachæ* nativa,
2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
3. Imperfecte cocta.
4. Nativa cum auripigmento mixta.

Porrò quia resina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterũ traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera sandaracha metallica. Sed in nostris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,
Olus agreste,
Terra rubea, Paulus Philosophicus,
Auripigmentum rubeum.

Sal, est vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Sæmen, est hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguifuca, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, *pag.* 392.

Sanguinis humani præparatio, *lib.* de Persicaria, *p.* 749.

Sanguinis magisterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus; proprie Minium est.

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cæruleæ; aliæ mixta purpura.

Optimæ

Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphyri æstimantur esse. Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli serenati, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca, *Sayrsa*, *Sarra*, } est Ferrum.

Sarsar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin. lib. 37. cap. 7.* olim fiebant vasa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* sardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. Rul. è *Plin. lib. 37. cap. 6.* numerat *pag. 423. Sardæ* 22. species.

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus partibus apparet onyx, in altera parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, Sacen, est Draconis.

Saura, à Latinis *Lacerta, vel Lacerta*, multarum est specierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarum in ventre dissecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur

tur contra venena valere, nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus prosunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum prosunt ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat, 5.
- Saxa arenaria, 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fissilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diversa materia composuit. *pag.* 426. 427.

Saxifragium, quivis lapis, qui tartarum in homine frangit & dissolvit.

Sbesten, est calx viva.

Schehendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, seu Schistum, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites, rubentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis eum auro lichenas crematur, Vide *Plin. lib.* 33. *cap.* 4.

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scoraz, est gumma Olivæ.

Scorish, est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

Sal taberæ, est omnium albissimum tartarum.

Sal tabari, est sal alembrot.

Samech, est tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, est auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, est liquor in quo non est aliqua impuritas vel corruptio, sed est liquidum ab impuro quovis segregatum.

Sanguis calcetus, id est, instar calcis, acer & albus.

Sapo sapientiæ, est sal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, est crisallus palidus, supra citrinolus vocatus est.

Scacurcula, est spiritus ossis de corde cervi.

Scajolæ, sunt spirituales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum sunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus est Elias in cœlum, quæ sumunt originem ex animo & mente hominis à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantasia, imaginatio, speculatio & aprata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius nostræ fidei Christianæ, uti Baptismus, vera fides in Christo Jesu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, sed etiam æternam consequimur. De his latius lege *Paracelsum in Eucharistia*, & expositionibus libro de cœna Domini, & audies quæ satis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, est ros autumni.

Scuma, idem quod squama.

Sebel,

Sebel, pannículus est oculorum ex venarum inflatione.

Sectæ crocæ, supra sectarum flos, ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta sunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exsiccatum.

Semen Veneris, dicuntur squama æris.

Seraphin, est ineffabilis virtus, & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta, est medicina lapidem liquefaciens.

Serpentinæ pedemontanæ, est insignis herba vulneraria.

Sibar, est argentum vivum.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebus assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, sunt pustulæ scabierum in manibus præsertim.

Sirza, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens à sole cœlesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est Aurum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibusvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiarissima. Si folium ejus ore masticetur, labia contrahit, & supra caulem existens adhuc laceretur, per seipsum consolidatur, nobilissima dulcedine pellet ac balsamo.

Sophistæ, sunt magistri nostri, quæ se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scutæ taheſi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scatua, dicitur secunda tartareæ urinæ species, à fœtore nomine sumpto: estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, cujusque signum.

Scanson, est fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tract. 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.

Sedaſſi, est concha marina.

Sedhe, est Cynobrium.

Sednia, *Seden*, *Segax*, } Est sanguis Draconis.

Sedna, & *Sedune*, est Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*, Hæmatites.

Segish, *Sagish*, *Sernech*, } Est vitriolum.

Segregatio, est solutio integri in membra dislocata. Hic enim non confluunt resoluta, ut colliquabilia, sed quælibet pars secretim tenetur.

Segregatio, est Distractio & Extractio.

Sel, est Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Est argentum vivum.

Seleni-

Selenitis lapis, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis, potissimum illa species quæ ebur repræsentat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde sunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Dioscor. Selenitem Aphroselium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib.* 37. *cap.* 10.

Selsas, est silex.

Semafor Femar, est lucidum Carici.

Seperatorium, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio, Elementorum.

Separatio per abscessum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt à se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, dilatio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, à se mutuo discussæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per linteum humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli. *Se-*

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus κονιορτου recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua sparia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon, est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus est gummi arabicum.

Serpens spiritus castratis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sifantis, est terra argentina, simphus.

Sigia, vel Sigra, } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo lapis ominis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435 refert varias Silicum species.

Siliqua. pondus quatuor granorum.

Simmisium, est Ceruса.

Sinapsis,

Sinapisis est bolus armenus.

Sinopis, est Minium, à Synope urbe.

Sypho, & *Syringe*, } A water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringæ, est Calx.

Smaragdus, est à veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec satiat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin.* & *Sol.* 12. Ponit *Smaragdi* species.

Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Ferunt si venenati oculus alicujus animalis, recto aspexerit illum, obcæcari. Præservat ab Epilepsia, sanat lepram, confortat visum, memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est durissimus & asperimus. Annularii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Dioscor.* utilem dicit ad erodendum & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solatur, est argentum vivum.

Sol alcafar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagulatarum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinę de una familiarius & frequẽtius usurpatur, quam de altera & nonnunquam certa quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio, est duplex, { Liquatio, & Segregatio: vel Calcinatio, & Dissolutio.

Sol sequium, est sulphur.

Sorus, *vel sory*, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt sorum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchantum leucon, quo pingunt fullones. Sed sorus inest vitus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, *seu ars spagirica*, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barhoel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, *seu obex*, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum defecatum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acti producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque

que & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, &c. Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fœtens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius, *Succudus*, } Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3. Subterranea cinerea.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Cinis.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Spuma maris, est sulphur.

Spumam boletorum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, *seu fungus marinus*, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cùm adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

Dioſc. ponit 2. genera, ſc. { Marem, & Fœminam.

Mas exiſtit denſis, & exiguis fiſtulis, albis, cujus ſpeciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis exiſtit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam ſpeciem, habentem intra ſe lapis duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in ſpongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perſici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib.* 32. *cap.* 11. docet omnes *Spongias* naſci in petris, ac aſſi, conchis, piſciculis, limo: præterea in illis eſſe intellectum, quia cum ſentiunt avulſionem contractæ multo difficilius abſtrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulſante, audire enim illas ſonum, & contrahi ad illum: Probet etiam veſci, & ali ſpongias conchis, & avulſione emittere ſanguineum ſuccum, & ex radice renaſcantur, *&c.*

Stuc, vel Stoac, } Eſt coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum eſt pretioſius noſtro candido plumbo, ſicuti apud nos Biſemuthum quiddam plumbo pretioſius: aliud enim ſtannum eſſe, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymiſtæ ſtannum ſemper intelligunt Zinn noſtrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes ſtannum Jovem. Cum *Plin. l.* 34. *c.* 16. dicit plumbi nigri duplicem eſſe originem. Primo, quod proveniat in ſua vena, aut quod naſcatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit ſtannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Inſuper ſtannum adulterari docet, plumbo albo, ſeu candido, item albi plumbi nigriſque libris.

Eſt

Est *Stannum* { Dives, Mediocre, Pauper.

Stibium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spiesglas*. Et Antimonium volunt esse substantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum est, ita ut non insigne separetur. Hoc si sæpius liquefit, transit in plumbum. Vis ejus principaliter est restringere, & refrigerare.

Stipte, *Stiptera*, } Est alumen scissum.

Stomomutos, est squama æris.

Stomoma, seu acies, est chalybis vena pura ex Narisci, seu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, *Rul. pag.* 449. numerat varias species. 13.

Stella Occidens, est sal armoniacus.

Stella terræ, est Talck.

Stercorum ezeff, est lythargirium.

Stratum, *super Stratum*, } Notum est Chymicis.

Squillinum azizæ, est fimus equinus.

Stupio, est stannum.

Subduftio, est abstractio per inferna.

Est duplex. { Filtratio, & Clepsidria.

Sublimatio est duplex, { Una per Distantiam, Altera per Superficiem.

Sublimatio per distantiam, est cum inter sublimandum, & caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat sublimantur, sed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio consistunt.

Su-

Subtilatio, est dissolutio partes subtiliores à grossis separans.

Subtilatio est duplex, { μικροχρόνικη, μακροχρόνικη.

Subtilatio μικροχρόνικη, quando corpora brevi spatio temporis dissolvuntur.

Estque { Elevatio, vel Descensio.

Subtilatio μακροχρόνικη, est quæ tempore longiori res dissolvit.

Estque { Exaltatio, & Digestio.

Succus, est essentia proxime è corpore consistentia chilisormi extracta. Vicinior magisteriis succus est & nonnihil corpulentiæ secum vehit, quin si cum mysterio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita elaborata, sed adhuc rudior essentia, & non raro mysteriorum est materia. Habet secum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum sit vapotabile, aut exhalabile, facile fieri potest ut succus liquidior paulatim per digestionem inspissetur, ut concrescat, unde succus concretus vel respissatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, sapæ, inctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, seu Succinum, Succinæ gravidæ, Rul. enumerat 7. species, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, seu pellucidæ, species 13. *pag.* 45

Succinæ crassæ, species 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis succis, species 10. *pag.* 453.

Oleum *Succinæ* efficax remedium est in { Epilepsia, Paralysi, Morbis frigidis capitis, Et multis aliis morbis.

Sulphur,

Sulphur, Chybur, Pars lapidis Philosophorum, principium, & pater metallorum, calidum & siccum quarto gradu. Nihil aliud est quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inspissata, quousque indurata fuerit, & sicca facta. Sulphur generatur ex purissima siccitate terræ, vel terrestri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et est quasi vapor calidus & siccus, causa & pater metallorum.

Vel *Sulphur,* est terra calore excocta, & in substantiam Sulphuris mutata, aquosis, terrestribus, & igneis transeuntibus. *Rul.* à *pag.* 456. ad 459. Sulphuris species.

Sulphur, est principium formativum, partim aëreum, partim igneum, ætheræ naturæ particeps, per quod virtus est, & vita rebus inest. Quare & balsamus naturæ appellatur. Ita sal terminator est, Sulphur informator, vim plasticum habens. Mercurius vapor unctuosus est, qui ab illis patitur: formam essentialem Chymici Physicis considerandam reliquunt. Alii ista principia describūt. Quamvis viva, mobilis, & spirituosa species, quæ in halitum attenuari potest, est Mercurius: sicca, conservans, & acuens est Sal. Urens calida & purissima est Sulphur. Notabis hic peculiarem significationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro, ut alias. Ita vita hic non est Galenica, aut Aristotelica, Sed Chymica, quæ respicit crasin unde sunt facultates & vires. Et aliud est Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, est oleosum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, est arsenicus.

Sumbi, est { Acetosus, & Crocus.

Superficies, est album ovorum.

Simar,

Simar, est { Viride Romanum, vel Viride æris.

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est, virtus à substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyrus, *vel Spagyricus*, dicitur quicunque novit optime discernere verum à falso, à bono sequestrare malum, & impurum à puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Ilech primæ substantiæ, ex primo ente, id est, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster urerinus

Sperma aquæ forsit, est ejus sœculentia.

Sperniolum, *vel sperniola*, est cruor, liquor est sperma ranarum, viscosa & muscilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ, per quam corpus appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stybium, est { Antimonium, alias Sulphur nigrum. vide Antimonium.

Suptica, sunt medicamenta constipantia & exsiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormiendum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus

Succus, albus, eſt argentum vivum.

Suffo, eſt panis porcinus.

Sibar, ſtella etuta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, eſt ſulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, eſt operatio ſyderum in homine, quæ noctu fit in ſomno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, eſt Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylveſtres aut ſylvani, ſunt aërei homines, & ſpiritus aërei, ſylveſtres homines nemora deſertaq; loca ſylvarum inhabitantes, nobis ſtatura multo proceriores ac robuſtiores, qui loqui neſciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non uſque adeo ſtricte retinuerunt ſecum, cibum & potum apponentes edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculſus & anexietate continua poſt tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non poſſe perhibetur, ut monſtrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præſertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus eſt vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita ſtricta, morbus eſt phantaſticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, ſunt monſtra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud eſt, quam Naturæ convenientia quædam, à conſervatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter ſe invicem repugnantia diſcordans. Talis eſt in natura hac Macrocoſmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo ſive concors continuatio, ſive diſcors diſſenſio, de peſtilenti

&

& salubri dico. Quod de Aqua item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum, in Affrica tum frequentes, tum immanes sunt bestiæ reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterũ, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia & inimicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam. Est etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ à pastu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infestissimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus est: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorreat etiam, in quo murem conspexerit. Canis cum homine mirabiliter consociatur: Lupis & hominibus inter se perpetua contentio.

Est etiam rerum inanimatarum inter se pugna vel amicitia: ut in testudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Est etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Est etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis est familiaritas inter oleum & myrtam,

tam, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice sociantur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleum magis assurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Perficaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

Est etiam mineralium concordia & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit, ut subsidat: Innatant ipsi omnia metalla, excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædã insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exsiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli excluſi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appolexium & Paralysin valent.

T.

Talk, & talcum, est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis

compacta, & scissilis, cujus quatuor species existunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Tassus, est lumbricus.

Tartarum, est vini calculus, aut lapis vasorum lateribus adhærens.

Tartarus, à similitudine dicitur à Paracelso calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ causam ponit.

Tereniabin, est pinguedo mannæ. Est etiam mel sylvestre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus sed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstivis, *Iunio*, *Iulio* & *Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, est omne quod propriam naturam domat fœnatque aliam admittendo, ut est vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaisir, *Arabice*, est spodium.

Tabula ferrea, est instrumentum scrobibus hæmisphæricis, seu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effusiones.

Tabergeta, est albificans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, *Rustcias*, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellulas micantes. Chymici fossores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & finduntur,

duntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & ostio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant; alii fundum ab illo segregatum faciunt: quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenia, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebatur, colore similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet alumnioſam. *Dioſc.* Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonsores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit speculà, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampelitis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bituminis similima, assulosa, carbones referens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitate, unde fiunt distinguuntur. Quædam est candida, quædam nigra, quæ est nigitis, quædam lutea, quæ est ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, seu tubea, quæ est sandaracha, quædam est viridis, quæ est chrysocolla, quædam est cinerea, quædam est cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia, sic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram sigillatam, & lutum sigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine

Dianæ, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino sanguine miscebatur; Unde sphragida argos (id est) sigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, è contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illam ipsam terram, *Lemniam* maximè conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est *Terra sigillata*, *Cesariæ* Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, *Diosc.* ponit duas species terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib.* 35. *cap.* 16. laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & crustosa, est similis terræ Samiæ tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra Samia, secundum *Diosc.* est duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis, cujusmodi est quam alii collyrion appellant.

2. Altera crustacea, cotis modo prædensa, uruntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis sunt vicinæ. Sistunt sanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, prosunt testium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus serpentum.

Terra Selinusia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ resplendet, Vel

ut

ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus tertæ *Dioſc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida ſentitur. Vis eſt diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, eſt bolus armenus. Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, eſt Sulphur.

Terra foliata, eſt Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat, *Rul.* à *pag.* 468. ad *p.* 470.

Terdine, eſt valeriana. *Terdiola.*

Teſtudo, eſt ſpuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, eſt Cuprum.

Themianthus, eſt aurum.

Thiſmá, Minerarum Venæ & progreſſio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. ſpecies. Vide *Pumex.*

Thyites, lapis eſt ſubviridis coloris, veluti Jaſpis repertus in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud ſcriptores conſtat.

Tin, tiſatum, eſt Sulphur.

Tileſten, eſt lamina ferri.

Tapſaria, eſt aqua hordei. Ptiſana.

Tinctura, eſt arcanum ſpecificum cum eſſentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in ſui ſimilem naturam tingere poſſit. Hæc ſi optime elaborata eſt, in valde tenui perſpicua ſubſtantia apparet, tanquam eſſet aër perſpicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perſpicuitatem non prohibente. Itaque ſine ſedimento longo tempore durari poteſt. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam

efficaciter ad ſui naturam immutandi, quantum diſpoſitio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis reſtaurationem, & ſanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi poteſtatem habere dicatur, cum omnia membra, ſanguinem ſpiritum & calorem reddat, uſu ſui vegetum & valentem.

Tinctura, eſt duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, eſt quæ in ſupeficie, ſponte naturæ ſe conſpiciendam offert: qualis eſt frequens in mineralibus.

Tinctura Producta eſt, Quę à centro ad ſuperficiem producitur & extrahitur, In pleriſque enim aliis in occulto receſſu calor virtuſque eſt, quod alias dicunt in potentia eſſe, unde per exaltationum modos eſt producenda antequam extrahatur. Nobiliſſimæ hic ſunt tincturæ metallorum, quędam etiam in vegetabilium cenſu reperiuntur.

Titanos, eſt calx ex gypſo.

Topazion, dicitur ab Inſula maris rubri nebuloſa, & ex hac Inſula *Plin. lib. 37. cap. 8.* refertus hanc gemmam primùm allatam fuiſſe *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus ſpeciem ſimilem dicunt auro: alteram croceo colore ſuperare aurum. Dicunt vim illis ineſſe contra libidines, & reddere eos homines caſtos, & animatos.

Trapha, eſt Capſa.

Tricor, eſt aurum.

Trigias, eſt Tartarum, trigia, id eſt fæx.

Tenacitas glutinis, eſt reſina mineralis, ut reſina pini eſt abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, eſt lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, eſt argentum, quod alias terra eſt cœleſtis,

lestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus; aut venæ subterraneæ.

Toruscula dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Traames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Triferes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronas, & *Tronossa*, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis me-

efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra, sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in supeficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quę à centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quędam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib. 37. cap. 8.* refertus hanc gemmam primùm allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Sapsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis,

lestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Toruscula dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Triferes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus, & Tronossa, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis me-

diæ generata, & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, est occulta virtus mineratum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolectata transudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore supra admoto. Focus enim supra est circa ergastaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria, & simili arte.

Tripes ferreus vas est, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Triturium, (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, est terra.

Tumbaba, *Timpabar*, est sulphur vivum.

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quo circa etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ, seu radicem significant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegitabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V. *Vege-*

V.

Vegetabilia, sunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut sunt herbæ, plantæ, & arbores.

Verto, est quarta pars libræ.

Viltrum Philosophorum, est alembicus, absolute tamen positum, est manica lanea in modum hypocraticæ, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, est alcool vini.

Vinum essatum, est quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscalcus, est viscus ramosus arbotibus innascens, ut viscus quercinus, malorum, &c.

Viscus proprie, est { Pix decocta ex cimis, vel Locustis arborum.

Viscus secundæ generationis, est cruor qui descendit à salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut vitriolatum, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris, tractum calcanthum.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Vnquas*, } Est argentum vivum.

Valrat, *Vlcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, eſt vas novum.

Vas minus, quo res foſſiles extrahuntur, *Robel.* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inſervit ſubtiliationi vel fuſioni.

Subtilationi inſerviens, eſt { Ahenum, vel / Veſica.

Vaſa fuſoria, ſunt materiam ipſam capientia, quorum adminiſtra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, eſt liquor, vel ſpiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem guſtum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena, / *Veneris*, } Eſt verbena.

Venas corio nudare, & venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, ſaxis, aſſere, palo tegere.

Vener, eſt Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, / *Murpur*, } Eſt Cuprum.

Venter equi, eſt fimus equinus.

Ventus albus, eſt Mercurius.

Ventus rubeus, eſt auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, eſt Sulphur.

Venti, ſunt ſpiritus.

Vermicylum, eſt { Elixir, / ſeu / Tinctura.

Vermilion eſt, { Cinobrium, / vel / Minium.

Vernece,

Verneçe, est Vernix guttosa.

Vlrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latidudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedem altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condensari possint, circundatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicæ* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum,
Vel *Hispanicum*,
} Est ærugo æris.

Vitrum, *vitri* 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chrystallo.

2. *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparens vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri,
} Germ. Glasgall.

Vitrum

Vtrum nigrum, Smalta.

Vmbilicus Veneris, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Vngosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Vngula, Morbus oculi, clavus.

Vnguentum Crocum, est Elixir.

Vrina puerorum, est mercurius.

Vsfida, est Scoria auri.

Vrsub,
Vsrub,
Vzurup,
} Est Saturnus.

Vva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

Vvæ

Vuæ Hermetis, Distillatio, Solutio, Sublimatio, Calcinatio, Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyturg. magna folio, 463. *pag.* 2. S. *Viti morbus* describitur à *Parac.* tomo, 2. *pag.* 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere leviſſima quævis & facile ſurſum lata materia, ut cinis, pulvis, & ſimilia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod ſurſum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntur operarii vel artifices ſemper circum ignem verſantes cudendo, liquefaciendoque.

Vlcus æſtiomenum, eſt cancroſum apoſtema depaſcens.

Vliſſipona, eſt herba ſerpentaria, præſtantiſſima ad colicam.

Vmbragines, dicuntur pygmei.

Vmbratiles, aut umbratilia, corpora tranſmutata ſunt in hominum conſpectum ab aſtris, & ſuis aſcendentibus occultis oblata, quæ non ſecus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Vndæ, vel Vndenæ, dicuntur homines aërei, terrenique ſpiritus.

Vndoſa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Vnitas Trithemii, eſt ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, eſtque ſupernaturalis & ſpagyrica: Fundamentum abſtruſarum rerum indagi-

nis.

nis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Vrina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Vrina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

Vzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Vritur. & Vzifar.*

W.

W *Amas*, *Warnas*, } Est acetum Philosophorum.

Wismat, *Wismadt*, } Est Leprosum non tractabile, vel malleabile, rude stannum.

X.

X *Enechtum*, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avellanæ conclusum, & similia.

Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisinum, *seu Xisium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelsi, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton.*

Xiston, est ærugo rasa.

Y.

Yarin, *Yaria*, *Iaria*, } Est flos æris.

Ydrargiros, est argentum vivum.

Yelion, *Yalos*, } Est Vitrum.

Yuno, *Yos*, *Yn*, } Est viride æris.

Ygropisos, est } Bitumen, vel Pix liquida.

Yridis, *vel* *Yride*, } Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.

Yxir, est bona medicina.

Ysir, est pulvis.

Yrcus, *Lagides*, *Dasypus*, } Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impastetur quod ab imperitis, falso hyrco sanguini ascribitur.

Z.

Zaibar, est Mercurius.

Zaidir, est } Venus, aut Viride æris.

Zephena,

Zephena, circuli ſunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, eſt metallica marcaſita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potiſſimum apparet.

Ziniar, eſt viride æris.

Zonnetti, ſunt gnomorum corpora phantaſtica.

Zuitter, *vel* *Zytter*, } Eſt marcaſita.

Zafran, eſt crocus hortulanus.

Zafran, { Eſt Ochra, vel Ocrea.

Zapcel, eſt Taxus.

Zaibac, *Zaibuch*, *Zaibar*, *Zida*, } Eſt argentum vivum.

Zaubiron, eſt crocus orientalis.

Zaras, eſt aurum.

Zarſu, eſt Stannum.

Zandick, eſt aqua foliata.

Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Eſt auripigmentum.

Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Eſt flos agni caſti.

Zebeb,

Zebeb, & *Chara*, } Eſt ſtercus.

Zebd, eſt butyrum. *Zub*, & *Zubd*, } Eſt butyrum crudum.

Zec, eſt dragacanthum.

Zeſer, eſt pix.

Zegi, *Zes*, *Zezi*, } Eſt vitriolum.

Zeherech, *Alchas*, } Eſt flos æris.

Zeitrabra, eſt fluxile.

Zemech, eſt lapis lazuli.

Zengifur, *Zemaſarum*, } eſt Cinobrium.

Zingar, *Zimar*, *Zynſer*, } Eſt viride æris, vel flos æris.

Zericum, eſt arſenicum.

Zerifari, eſt aqua Caſei.

Zinias, eſt fermentum.

Zoroba, eſt vitriolum.

Zimar, Philoſophicum.

Zenexton, præſervativum contra peſtem. Inſervit duntaxat ut necet, & annihilet ſpecificum virus quod tam in aëre externo, quam intus in Archeo eſt conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont*, *pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Franciſci Herring*, Medici doctiſſimi, circa geſtationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea ſententia eſt, has Arſenici placentas, circa regionem cordis geſtatas, nihilominus efficiunt, quam præſervationem geſtatorum, imo potius pernitioſæ & nocivæ ſunt gerentibus, & hanc ſententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus M.D. affirmat ſe ſæpius obſervaſſe hujuſmodi placentarum geſtatores, ſuper ſalefactione corporum incidiſſe in ſubitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidoſa accidentia, quæ non deſierunt, donec ſacculi vel placentæ fuiſſent remoti; & etiam obſervaſſe alios, licet non in inſtanti, brevi tamen tempuſculo poſt in malignas, & peſtilentiales febres incidiſſe, à quibus mortem obierunt.

Franciſcus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat ſe vidiſſe arſenici in ſacculo geſtatorem, pilæ palmariæ certatione ſe minus calefacientem, morte ſubitanea periiſſe.

Mattheus Heſſus, refert etiam cognoviſſe multos, qui licet argentum vivum avellanæ concluſum, collo appenſum portaverunt, nihilominus peſte obierunt, licet agyrte amuletorum iſtorum geſtatores ſoſpites & incolumes reddere ſeſe juramento aſtrinxerunt.

Legimus etiam *Theophraſtum*, magnum (non ſine cauſa) Periclem haud ſanæ mentis judicaſſe, quoniam amuleta geſtaſſet.

Et ipſe *Franciſcus Herringius*, affirmat ſe vidiſſe multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuiſſe foramina, ex geſtatione illarum placentarum.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omissa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Alchahest Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & *Theophrasti Paracelsi,* & *Alkahest Baptistæ Vanhelmont*, eorum singulis descriptionibus mihi videtur esse unum & idem.

A *Martino Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt esse tartarum; (persuasi uti judico ex verbis de *Baptista Vanhelmont*, qui sic scribit in *pag.* 118. de febribus. Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite salem tartari reddere volatilem, ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur à præparationis ejus descriptione.

A *Michaele Toxite* sic describitur, *Alchahest*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est liquor *Alchahest* magnæ virtutis in hepate, ad

custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, prœceditur autem sic: *Alchaheſt* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmuratam, ut processus ipsius est per congelationem & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas: & etiamsi hepar jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchaheſt*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracelſ.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchaheſt* Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* septimum, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii, hactenus *Paracelſus*. A *Baptiſta Vanhelmont* sic describitur, *Alchaheſt* sub nomine *Alcaheſt*.

Liquor *Alcaheſt Paracelſi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc ajunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont* Et in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. vacatur *Mercurius præparatus pro hepate*.

Idem *Alcaheſt Paracelſi* cuncta naturæ corpora penetrat & subtiliando transmutat, *Vanhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod,

Alchaheſt, seu *Alcaheſt*. } Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et expressis verbis à *Theophraſto Paracelſo*, & à *Baptiſta*

Baptista Vanhelmont vocatur liquor, sed hæc pro præsenti sufficiant; Et secundùm hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænigmatibus, hierogliphycis, & involucris tegere; ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e. g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionisiacæ* pulverisatæ, Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionisiacæ* gummi hederæ. Alterum solum modo adjiciam. Recipe spheræ Microcosmi pulverisatæ, & peoniæ planetarię masc. pulverisatę. Misce, per sphæram Microcosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) & per pæoniam masc. planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag.* 488. in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur* da ægrota quod avertit omnes defectus pulmonis; eumq; integrum, & absq; omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quam in solo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ sequuntur,
- Opiata,
- Anodina,
- Stiptica,
- Laxativa,
- Acetosa.

Frigiditatem tollunt, { Pontica, Amara, Cicatrisantia, Corrosiva, Absterſiva, Laxativa.

In quolibet Confortativo, non eſt curandum, calida ne res ſit, an frigida, ſed vis arcani conſideranda eſt.

Cerebrum, eſt radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar ſanguinis, proinde principalia conſerva, & minora ab his proficiſcentia conſervásti. Membra enim principalia non per ſe, ſed per accidens quiddam patiuntur, auſer ergo accidens, & ſanabis ægrotum.

Si vitam conſervare velis, non ſolum cor in eſſe ſuo conſerves, ſed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in eſſe ſuo. Nam quamvis cor ſit centrum ipſius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale deſtructum affert mortem.

Gelutta, *ſeu* *Geluta*, } Eſt herba Carlina.

Gelutta & *Meliſſa*, dicuntur à *Paracelſo* in libro ejus de vita longa, renovare & transfere morbum, ſine omni virtute graduum in reparationem videlicet & renovationem priſtinæ juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum eſt *Paracelſ.*

Gradus rerum quatuor ſunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi ſunt gradus.

Quæ

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsim aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina fermentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolutè: nam sanguineus est omnis homo, cum sanguis sit pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galenistæ Cholerám*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt falsum est, sed per ea pharmaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia genera, *Para*.

Laxativum,
Quodlibet } in se duo habet mala.
Laxativum,

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moſcatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram ſigillatam, corrallum album & rubrum, carabe, ſericum crudum, os de corde Cervi & ſimilibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id eſt particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet conſiderari: quod in omnium minutiſſima quaque gutta, anatomia microcoſmi conſiſtat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis ſuæ tinctura eſt: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam ſunt, tot etiam eſſe integras anatomias, ut in Microcoſmo, & in elementatis.

Magale, eſt Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate conſiſtere poteſt, proinde pars quælibet corporis, non purgando ſed mundando curatur.

Omne Metallum, eſt Mercurius coagulatus.

Nectar, eſt Confectio albuminis ovorum.

Laruſcus, id eſt auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila eſt, *Paracelſ.*

Nullo utaris ſuperfluo in receptis: nam quo plura conveniunt in receptis ſimplicia, vel compoſita, eo indoctior Medicus præſcribens cenſetur: nam nullum receptum ultra ſex ſimplicia in ſe habere univerſaliter debet. *Paracelſ.* de gradibus.

Pæonia recte collecta & præparata, eſt arcanum Epilepſiæ *Para*.

Qualitas, apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipſum cerebrum.

Lunaria

Lunaria, vel Cerebella, } Sunt conservantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari potest. *Para.*

Lillium Paracelsi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lilii Paracelsi ex libro de vita longa, quę tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operę conferre potest: Et est diaphoreticum & hydroticum insigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoslibet morbos, à granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali: Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, fœliciter curat, si observatis observandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Beguinus fol.* 425. docet.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versenter; Et omnia membra sive sint nobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracels.*

Septem, In igne sunt septem planetæ, in aqua septem metalla, in terra septem herbæ, in aëre septem sunt tereniabin, & in animalibus septem sunt principalia membra. *Para.*

Ter-

Terra ſancta, *Martinus Rulandus* Pater vocat crocum metallorum terram ſanctam. *Beguinus*, *pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis, eſt ſalis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus falſedinem, *Beguinus*, *pag.* 374.

Tinctura, *aut Sulphur Narcoticum vitrioli*, eſt Inſigne anodynum reliquis omnibus meritò anteferendum; quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & magni æſtimat. Deſcribitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, eſt arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum eſt in ſelle, & eſt oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* ſcribi Cyprium & Romanum meritò ſuſpecta eſſe debent, quod ſint fere adultera, ſophiſticata, varia, diverſorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Concluſio

Conclusio Operis.

HOc fasciculo quicquid de *Paracelsi* scriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem sectantibus, pro mei exiguitemporis spatio, & exili ingenio, mutuo collexi, ut non semper opus sit ad quoslibet authoris libros recurrere, sed ubiq; locorum ad manum habens, & quocunque iveris, tecum hanc parvam congeriem deferre queas. Lege & evolve in otiosis horis, in otio negotium & oblectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi ansa in posterum dabitur de obscuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis dispersa, & interserta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut singula singulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, passim occurrentes,

rentes, aliter quam definitæ & deſcriptæ ſunt, interpretetur. Nam ſi ad Græcam phraſim (cui conſonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab autoris ſententia aberrrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his univerſim diſperſos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelſum* Sophiſticis ſuis argumentationibus infidelem, reddere conantur, & quaſi impium, ſacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accuſant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inſcripſit, hiſce calumniis facile reſponſum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priſcorum Græcorum diſcipulos, illorum coryphæos pſeudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine ſunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magiſtrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum eſt, ſapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo ſtudioſe, &

de

de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur *Paracelsum* excellentissimum fuisse medicamentorum purgatorum, uti qui probe novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fœcibus, (separando pura ab impuris) elicere; non suos, cum Græcis, edocens discipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quam alimenta, in sua medicina devorare; uti nullum esset discrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis parasangis antecellit *Paracelsus Galenum*, quod ille tenero cibo & potu

potu ſolidum corpus ægri nutriat; ille verò contra durorum metallorum virtutibus extractis, ſpiritus vitæ raros inſtauret & refocillet. In ſumma, Græci ſibi ipſis totum munus, & officium adſcripſerunt, naturæ nihil. *Paracelſus* verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Miniſtrum facit, quo fundamento innitens, adverſariorum innocuos, licet violentes impetus, non ſolum non reformidat, ſed vilipendit.

FINIS.